

Sinteza obiecțiilor
la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului privind diversitatea biologică pentru anii 2026-2030

Nr. d/o	Autorul propunerilor	Conținutul propunerii, obiecțiilor	Argumente
1.	Cancelaria de Stat scr.nr. 21/1-69-3514 din 26.03.2026	La proiectul hotărârii Guvernului: În conformitate cu art. 56 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării sau la data indicată în text, care nu poate fi anterioară publicării. Stabilirea unei alte date de intrare în vigoare este admisă doar în condițiile art. 56 alin. (3) din legea menționată. În acest context, Nota de fundamentare urmează a fi completată cu argumente pertinente privind intrarea în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial. Punctul 3 se va completa cu prevederi exprese privind prezentarea rapoartelor intermediare și finale de implementare a Programului, în corespundere cu Capitolul „Proceduri de monitorizare, evaluare și raportare”. La proiectul Programului: Structura documentului necesită a fi ajustată în conformitate cu pct. 17 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 (în continuare Regulament) și cu Ghidul metodologic aprobat prin Ordinul secretarului general al Guvernului nr. 191/2025.1 Documentul nu conține un capitol distinct „Indicatori de monitorizare”, aceștia fiind incluși în capitolul „Proceduri de raportare, monitorizare și evaluare” (Tabelul 17). Se recomandă delimitarea acestora într-un capitol separat, cu transferarea tabelului menționat. Capitolul „Analiza situației” este unul extins și formulat într-o manieră generală, ceea ce îngreunează identificarea clară a problemelor prioritare din domeniu. În forma actuală, nu sunt evidențiate distinct cauzele problemelor, tendințele relevante și impactul acestora. În acest context, se recomandă revizuirea și sintetizarea analizei prin: ☐ evidențierea explicită a principalelor probleme și provocări; ☐ prezentarea cauzelor care au generat situația existentă; ☐ analiza tendințelor și a impactului acestora asupra biodiversității; ☐ corelarea clară a concluziilor analizei cu obiectivele și intervențiile propuse în Program.	Se acceptă. Nota de fundamentare a fost completată cu argumente privind necesitatea intrării în vigoare la data publicării. Se acceptă. Punctul 3 a fost completat cu prevederi exprese privind raportarea. Se acceptă. Structura Programului a fost revizuită conform cerințelor metodologice. Se acceptă. Proiectul a fost completat cu Capitolul V. Indicatori de monitorizare. Se acceptă. Capitolul a fost revizuit și sintetizat, cu evidențierea problemelor, cauzelor și tendințelor . Dimensiunea extinsă a Capitolului „Analiza situației” este determinată de complexitatea domeniului biodiversității și de necesitatea

			unei fundamentări riguroase a intervențiilor propuse. În contextul elaborării unui document de politici publice, analiza nu poate fi limitată la o prezentare descriptivă a speciilor și habitatelor, ci trebuie să includă evaluarea presiunilor, a tendințelor, a factorilor socio-economici și a cadrului instituțional care influențează starea acestora. Extinderea capitolului reflectă, astfel, abordarea integrată a biodiversității, în concordanță cu bunele practici internaționale, care presupun corelarea componentelor biologice cu aspectele de guvernare, capacitate administrativă, mecanisme economice și nivelul de aplicare a legislației. Această abordare permite identificarea cauzelor structurale ale degradării biodiversității și formularea unor măsuri realiste și implementabile. Prin urmare, volumul capitolului nu reprezintă o supraîncărcare, ci o condiție necesară pentru asigurarea coerenței interne a Programului și pentru fundamentarea solidă a obiectivelor și acțiunilor propuse.
--	--	--	--

		Formularea scopului Programului este prea generală și vagă, astfel încât nu reflectă suficient rezultatul strategic urmărit. Se recomandă reformularea acestuia pentru a evidenția impactul concret asupra stării biodiversității până în anul 2030 (de exemplu: Asigurarea unei stări favorabile a biodiversității prin conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor, restaurarea terenurilor degradate și dezvoltarea infrastructurii verzi până în anul 2030). Programul nu reflectă corelarea cu modificările Hotărârii Guvernului nr. 953/2022 cu privire la aprobarea cadrului național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030. Se recomandă revizuirea și actualizarea corelării cu cadrul național de monitorizare, inclusiv ajustarea indicatorilor și a țințelor relevante (de exemplu ținta 14.1.). Se constată dublarea informației privind Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, aceasta fiind reflectată atât în Capitolul I, cât și în Capitolul III, fără o delimitare clară a rolului fiecărui capitol. Se recomandă evitarea duplicării prin centralizarea informației într- o singură secțiune, cu referințe corespunzătoare în celelalte capitole. Există o corelare limitată între analiza situației și obiectivele formulate, nefiind evidențiat în mod clar modul în care problemele identificate sunt transpuse în intervenții concrete. În acest sens, se recomandă consolidarea legăturii dintre analiza situației și obiective prin corelarea explicită a fiecărui obiectiv cu problemele identificate. Totodată, unele obiective generale și specifice sunt formulate într-o manieră descriptivă, care seamănă mai mult cu intervenții, și nu reflectă suficient de clar rezultatele urmărite. În același timp, o parte din obiectivele specifice nu întrunesc pe deplin criteriile SMART (specifice, măsurabile, realizabile, relevante și încadrate în timp), ceea ce poate îngreuna monitorizarea progresului Programului. De exemplu: - Obiectivul general 1: „Conectivitatea, integritatea și reziliența ecosistemelor naturale și seminaturale sunt consolidate prin extinderea și gestionarea eficientă a ariilor naturale protejate și a altor	Se acceptă. Scopul a fost reformulat (pct. 240). Se acceptă. Programul a fost actualizat prin corelarea indicatorilor și țințelor relevante. (Capitolul III. Impactul programului). Se acceptă. La Capitolul I informația detaliată privind Obiectivele de Dezvoltare Durabilă a fost exclusă Se acceptă. V. pct. 242. Obiectivele Programului sunt fundamentate pe analiza situației prezentată, iar corelarea dintre problemele identificate și intervențiile propuse este asigurată prin definirea, pentru fiecare obiectiv specific, a rațiunii intervenției, care explicitează necesitatea și direcția acțiunilor. Se acceptă. Obiectivele au fost reformulate
--	--	---	---

	măsurile eficace de conservare bazate pe zone, care acoperă cel puțin 10% din suprafața teritoriului național”. Reformulare propusă: „Creșterea suprafeței ariilor naturale protejate și a altor măsuri de conservare până la cel puțin 10% din teritoriul național și asigurarea implementării planurilor de management pentru cel puțin X% până în anul 2030”. - Obiectivul specific 1.1: Extinderea și consolidarea protecției juridice a ecosistemelor naturale și seminaturale, astfel încât ariile naturale protejate, siturile Rețelei Emerald și coridoarele ecologice să acopere cel puțin 10% din suprafața teritoriului național și să formeze un sistem ecologic coerent și funcțional; Reformulare propusă: „Asigurarea cadrului juridic necesar pentru extinderea ariilor naturale protejate până la cel puțin 10% din teritoriu și integrarea acestora într-un sistem ecologic funcțional până în anul 2030”. În acest sens, se recomandă revizuirea formulării tuturor obiectivelor astfel încât acestea să reflecte rezultate clare și măsurabile, cu indicarea valorilor țintă și a termenelor de realizare. Referitor la componenta financiară, se constată lipsa unei corelări clare între costurile estimate pe perioada de implementare a Programului și distribuția acestora pe surse de finanțare (buget de stat, asistență externă și necesar neacoperit). Se recomandă revizuirea capitolului financiar prin prezentarea explicită a costului total al Programului și verificarea concordanței acestuia cu totalul costurilor estimate pentru acțiunile prevăzute. Capitolul „Proceduri de monitorizare, evaluare și raportare” se va completa cu frecvența și termenele de prezentare a rapoartelor de evaluare intermediară și finală în adresa Guvernului. De asemenea, se vor descrie metodele și instrumentele de colectare a datelor, procesul de validare și aprobare a rapoartelor, precum și mecanismul de revizuire a intervențiilor. Se vor include prevederi privind publicarea rapoartelor pe pagina web oficială a ministerului. Totodată, formularea „Instituțiile implicate în implementarea Programului vor prezenta rapoarte anuale privind progresul realizării acțiunilor, până la data de 31 martie a anului următor perioadei de raportare” se va completa prin indicarea expresă a destinatarului, după cum urmează: „...vor prezenta Ministerului Mediului”. Capitolul „Autorități și instituții responsabile” se va completa cu descrierea detaliată a rolurilor instituțiilor implicate în implementarea Programului, prin delimitarea clară a responsabilităților acestora (coordonare, implementare, raportare), precum și prin corelarea explicită a acestora cu acțiunile	Se acceptă. Capitolul financiar a fost revizuit. Se acceptă. Se acceptă. Capitolul „Proceduri de monitorizare, evaluare și raportare” a fost completat cu frecvența și termenele de prezentare a rapoartelor de evaluare intermediară și finală în adresa Guvernului Se acceptă. Capitolul a fost revizuit
--	---	--

		prevăzute în Planul de acțiuni. La Planul de acțiuni: Se reiterează necesitatea asigurării estimării costurilor pentru întreaga perioadă de implementare a Programului (2026–2030) și pentru toate acțiunile. Costurile estimate vor fi corelate cu programele și subprogramele bugetare, iar sursele de finanțare vor fi indicate explicit.	Se acceptă parțial. Costurile sunt indicate pentru toată perioada de implementare Costurile estimate pentru implementarea Programului vor fi corelate etapizat cu programele și subprogramele bugetare existente, în funcție de prioritățile stabilite și de disponibilitatea resurselor financiare. În același timp, o parte dintre măsurile prevăzute în Program implică necesități financiare suplimentare, care nu sunt integral acoperite din sursele bugetare existente. În acest sens, implementarea Programului va fi susținută prin mobilizarea unui mix de surse de finanțare, inclusiv alocații din bugetul de stat, fonduri externe nerambursabile, asistență financiară internațională și parteneriate cu sectorul privat. Identificarea și atragerea resurselor financiare suplimentare vor constitui un proces continuu, corelat cu oportunitățile de finanțare disponibile, inclusiv în cadrul programelor europene și internaționale relevante, precum Horizon Europe, LIFE
--	--	---	---

		Se constată neclarități în prezentarea unor subacțiuni, care sunt incluse în aceeași linie tabelară, ceea ce îngreunează identificarea clară a acțiunilor și a indicatorilor aferenți (de exemplu: acțiunea 12) Se recomandă prezentarea distinctă a acestora. De asemenea, se recomandă eliminarea valorilor „0” din tabele, întrucât acestea nu oferă informații relevante. Pentru a delimita instituțiile responsabile de implementarea Programului de alți actori-cheie, coloana „Instituții responsabile/ co-executori” urmează a fi divizată în două coloane separate: „Instituții responsabile” și „Co-responsabili”. La coloana „Termen de realizare” se va exclude referința „an”. Indicatorii de monitorizare urmează a fi revizuiți și formulați într-o manieră mai clară și aplicată, astfel încât să asigure o corelare directă cu acțiunile respective și să permită evaluarea gradului de realizare a rezultatelor obținute și a respectării termenelor stabilite. În același timp, se recomandă uniformizarea formulării indicatorilor de monitorizare. Pentru actele normative indicatorii vor fi formulați uniform („Lege adoptată”, „Ordin emis”), evitând utilizarea unor formulări diferite pentru același tip de rezultat. Totodată, se recomandă cuantificarea indicatorilor de monitorizare în cazul în care aceștia sunt formulați prin „număr”, prin indicarea expresă a valorilor țintă (de exemplu: acțiunile 2.1.3, 2.1.4, 3.1.3, etc.).	Programme și Interreg Europe. În aceste condiții, implementarea măsurilor va fi realizată gradual, în funcție de resursele disponibile, fără a afecta obiectivele strategice ale Programului, iar costurile vor fi actualizate periodic în procesul de planificare bugetară. Se acceptă. Subacțiunile au fost reevaluate Se acceptă. Valorile „0” din tabele au fost excluse Se acceptă. Instituțiile sunt prezentate prin bară Se acceptă Se acceptă. Obiectivele generale și specifice au fost reformulate conform criteriilor SMART. Se acceptă. Indicatorii au fost uniformizați. Se acceptă. Indicatorii au fost reformulați sau cuantificați, după caz.
--	--	--	---

		La Nota de fundamentare: Se recomandă actualizarea Notei de fundamentare conform ultimei versiuni a proiectului Programului. În final, exprimăm disponibilitatea de a discuta în regim de lucru și de a conveni de comun acord asupra conținutului Programului și propunerilor formulate în prezentul aviz, în scopul asigurării calității documentului de politici elaborat.	Se acceptă. Nota de fundamentare a fost actualizată
2.	Cancelaria de Stat scr. nr. 21/1-69- 5283 din 08.05.2026	<i>La proiectul Programului:</i> Indicatorii de monitorizare incluși în Tabelul 17 nu sunt formulați uniform și, în unele cazuri, nu permit evaluarea clară a progresului în implementarea Programului. Se constată că o parte semnificativă a indicatorilor sunt orientați spre activități sau livrabile (de exemplu: „număr de proiecte de acte normative”, „număr de campanii”, „număr de ghiduri”), fără a reflecta rezultate sau impact asupra biodiversității. Totodată, unele formulări sunt generale sau ambigue, nefiind clar definit obiectul măsurării (de exemplu: „acte normative adoptate, rapoarte elaborate”, „programe funcționale”, „sistem operațional”), iar indicatorii de tip procentual nu au întotdeauna o bază clară de calcul.	Se acceptă parțial. Programul include atât indicatori de rezultat și impact, cât și indicatori de output, necesari pentru monitorizarea implementării măsurilor normative, instituționale și administrative specifice domeniului biodiversității. Utilizarea indicatorilor de tip output este justificată de caracterul complex și etapizat al unor intervenții, inclusiv al proceselor de armonizare legislativă, dezvoltare instituțională și elaborare a instrumentelor de management. Totodată, în vederea asigurării unei formulări mai clare, uniforme și măsurabile, indicatorii de monitorizare au fost revizuiți prin: • delimitarea mai clară între indicatorii de output, rezultat și impact; • reformularea indicatorilor generali sau ambigui; • precizarea bazei de calcul pentru indicatorii procentuali;

		De asemenea, în anumite cazuri, lipsesc valori de referință justificate sau acestea sunt stabilite la „0”, fără explicarea metodologiei. Nu este asigurată pe deplin corelarea între indicatori și rezultatele așteptate, iar utilizarea mixtă a indicatorilor cantitativi și calitativi (de tip „existent/funcțional”) nu este însoțită de criterii clare de evaluare. În unele situații, indicatorii combină mai multe elemente într-o singură formulare, ceea ce afectează claritatea și măsurabilitatea acestora (de exemplu, indicatorul „acte normative adoptate, rapoarte elaborate” combină două tipuri distincte de rezultate într-o singură formulare, ceea ce face dificilă măsurarea separată și evaluarea progresului pentru fiecare componentă). În acest context, se solicită revizuirea indicatorilor de monitorizare, în vederea formulării acestora în mod clar, măsurabil și orientat spre rezultate, precum și asigurarea corelării cu obiectivele și rezultatele Programului. Se constată neconcordanțe între obiectivele specifice formulate în partea descriptivă a Programului și cele incluse în Planul de acțiuni. De exemplu, pentru Obiectivul specific 1.3, în partea descriptivă este prevăzută extinderea ariilor naturale protejate până la 8%, în timp ce în Planul de acțiuni este indicat un nivel de 10%. Se recomandă asigurarea corelării și uniformizării obiectivelor între cele două secțiuni ale	• separarea indicatorilor care includ mai multe elemente într-o singură formulare; • consolidarea corelării dintre indicatori, obiective și rezultatele așteptate ale Programului. În domeniul biodiversității este foarte greu să ai doar indicatori de impact până în 2030, deoarece: • multe rezultate ecologice apar pe termen lung; • anumite intervenții sunt instituționale și legislative; • unele măsuri creează doar precondiții pentru impact ecologic ulterior. • Se acceptă. Indicatorii de monitorizare au fost revizuiți și uniformizați în vederea formulării acestora într-un mod mai clar, măsurabil și orientat spre rezultate, precum și pentru consolidarea corelării cu obiectivele și rezultatele Programului. Totodată, au fost examinate neconcordanțele identificate între partea descriptivă a Programului și Planul de acțiuni. Valorile și formulările aferente obiectivelor specifice au fost uniformizate în toate compartimentele documentului, inclusiv în ceea ce
--	--	---	--

		documentului. În ceea ce privește componenta de costuri, se reiterează necesitatea estimării costurilor pentru toate acțiunile și pentru întreaga perioadă de implementare a Programului. Totodată, se vor exclude valorile de tip „0”, întrucât acestea nu reflectă costuri reale de implementare, afectează credibilitatea estimărilor financiare și reduc posibilitatea unei planificări bugetare fundamentate și a unei monitorizări eficiente. Se reiterează necesitatea completării capitolului „Autorități și instituții responsabile” cu descrierea detaliată a rolurilor instituțiilor implicate în implementarea Programului, prin delimitarea clară a responsabilităților acestora (coordonare, implementare, raportare), precum și prin corelarea explicită a acestora cu acțiunile prevăzute în Planul de acțiuni. De asemenea, se reiterează necesitatea completării Capitolului „Proceduri de monitorizare, evaluare și raportare” cu frecvența și termenele de prezentare a rapoartelor de evaluare intermediară și finală către Guvern. Totodată, se vor descrie metodele și instrumentele de colectare a datelor, procesul de validare și aprobare a rapoartelor, precum și mecanismul de revizuire a intervențiilor. Se vor include prevederi	privește țintele referitoare la extinderea ariilor naturale protejate. Se acceptă Se acceptă parțial. Programul include deja prevederi privind instituțiile implicate în implementare și mecanismul general de coordonare interinstituțională. Totodată, pentru asigurarea unei delimitări mai clare a responsabilităților, capitolul „Autorități și instituții responsabile” va fi completat prin precizarea rolurilor instituționale aferente coordonării, implementării, monitorizării și raportării. De asemenea, a fost consolidată corelarea dintre instituțiile responsabile și acțiunile prevăzute în Planul de acțiuni. Se acceptă. Capitolul privind procedurile de monitorizare, evaluare și
--	--	--	--

		privind publicarea rapoartelor pe pagina web oficială a ministerului. Totodată, formularea „Instituțiile implicate în implementarea Programului vor prezenta rapoarte anuale privind progresul realizării acțiunilor, până la data de 31 martie a anului următor perioadei de raportare” se va completa prin indicarea expresă a destinatarului, după cum urmează: „...vor prezenta Ministerului Mediului”. <i>La Planul de acțiuni:</i>	raportare a fost completat cu prevederi referitoare la: • metodele și instrumentele de colectare și consolidare a datelor; • procesul de validare și aprobare a rapoartelor; • mecanismul de revizuire a intervențiilor și măsurilor prevăzute în Program; • publicarea rapoartelor de monitorizare și evaluare pe pagina web oficială a Ministerului Mediului. Au fost precizate responsabilitățile instituțiilor implicate în procesul de raportare și monitorizare. Se acceptă. Capitolul „Autorități și instituții responsabile” a fost completat prin delimitarea rolurilor și responsabilităților instituțiilor implicate în implementarea Programului, inclusiv pe componente de coordonare, implementare, monitorizare și raportare. Totodată, a fost introdusă corelarea responsabilităților instituționale cu acțiunile prevăzute în Planul
--	--	--	--

		Se impune necesitatea ajustării planului de acțiuni conform obiecțiilor și propunerilor recomandate la etapa de avizare (aviz nr. 21/1-69-3514 din 26.03.2026). Mai mult, se constată o necorelare între formularea acțiunii și indicatorul de monitorizare aferent. De exemplu, acțiunea „Hotărâre de Guvern cu privire la înființarea instituției responsabile de gestionarea ariilor naturale protejate” este însoțită de un indicator care vizează două rezultate distincte: „Hotărâre de Guvern aprobată” și „Instituție înființată și operațională”. În forma actuală, indicatorul depășește aria acțiunii și combină etape diferite ale procesului. Se recomandă revizuirea acțiunii și/sau a indicatorului, prin delimitarea clară a rezultatelor sau divizarea acestora în acțiuni și indicatori separați, pentru a asigura claritatea și măsurabilitatea. Situații similare se regăsesc și în cazul acțiunilor 1.2.4, 3.2.4 etc. <i>La Nota de fundamentare:</i> Se recomandă actualizarea Notei de fundamentare conform ultimei versiuni a proiectului Programului.	de acțiuni aferent Programului.” Se acceptă. Planul de acțiuni a fost ajustat. Se acceptă.
3.	Ministerul Justiției <u>Scr. nr. 04/2-5373 din 15.05.2026</u>	Cu referire la proiectul de <i>hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului privind diversitatea biologică pentru anii 2026-2030 (număr unic 271/MM/2026)</i>, comunicăm următoarele. Potrivit notei de fundamentare, proiectul Programului privind diversitatea biologică pentru anii 2026-2030 transpune în practică prevederile principalelor documente de politici în domeniul protecției mediului și dezvoltării durabile, inclusiv obiectivele și direcțiile de acțiune prevăzute în <i>Strategia de mediu pentru anii 2024–2030</i>, aprobată prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 409/2024</i>, în special pilonul strategic „Protecția biodiversității și restaurarea ecosistemelor”. Totodată, Programul a fost elaborat și în conformitate cu prevederile Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025–2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025 și stabilește acțiunile și termenele concrete pentru transpunerea legislației europene în dreptul intern. Această acțiune se regăsește în Clusterul 4 „Mediu, climă, energie și infrastructură”, Anexa A.	

	Pe plan redacțional sub aspectul respectării normelor de tehnică legislativă, sunt de semnalat următoarele observații și sugestii: Cu referire la proiectul Hotărârii Guvernului: Potrivit art. 44 alin. (1) din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>, clauza de adoptare a actului normativ poate conține, după caz, și temeiul legal de adoptare a actului normativ respectiv. În calitate de temei legal se indică doar prevederile legale ce stabilesc competența autorității să adopte actul normativ respectiv, pornind de la limitele de reglementare prevăzute de obiectul juridic al actului normativ. La indicarea temeiului juridic se va face referință la norma juridică concretă care stabilește competența autorității emitente să adopte/aprobe actul normativ respectiv. Astfel, clauza de adoptare necesită a fi revizuită fiind indicate doar normele juridice relevante temeiului juridic de aprobare a actului normativ în cauză. La proiectul Programului: Cu titlu de remarcă generală atenționăm că, potrivit pct. 7 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i>, la fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de politici publice se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative, în conformitate cu <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>. Prin urmare, numerotarea elementelor structurale ale proiectului trebuie să fie continuă de la începutul și până la sfârșitul actului. Astfel, la numerotarea elementelor structurale se va ține cont de prevederile art. 52 alin. (2) și (3) din <i>Legea nr. 100/2017</i>, potrivit cărora punctele, de regulă, nu au denumire, sunt expuse fără utilizarea cuvântului „punct” și se însemnează consecutiv cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de punct, începând cu primul și terminând cu ultimul, de la începutul și până la sfârșitul actului normativ. Pentru interpretare corectă și aplicare comodă, punctele pot fi divizate în subpuncte care se numerotează prin adăugarea consecutivă a cifrelor arabe, până la gradul de detaliere necesar (după acest model: 1., 1.1., 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3.). La capitolul II semnalăm despre omisiunea Secțiunilor 7 și 11, motiv pentru care se va revizui numerotarea secțiunilor. Totodată, textul „Secțiunea a 15-ea” necesită a fi corectat gramatical. La capitolul „OBIECTIVUL GENERAL ȘI OBIECTIVELE SPECIFICE ALE DOMENIULUI DE ACTIVITATE”: Se va revizui consecutivitatea numerotării capitolului, drept urmare se va revedea și consecutivitatea numerotării următoarelor capitole. La Tabele, cuvântul „Tabelul” urmează a fi succedat de abrevierea „nr.” și numerotarea corespunzătoare (observație valabilă și pentru <i>Figuri</i>).	Se acceptă. Clauza de reglementare a fost revizuită. Se acceptă. Proiectul a fost ajustat. Se acceptă. Au fost corectate numerotarea și consecutivitatea secțiunilor din capitolul II, inclusiv remedierea omisiunilor identificate și ajustarea formulării „Secțiunea a 15-a”. Totodată, a fost revizuită consecutivitatea numerotării capitolelor și a elementelor
--	---	--

		Obiectivele specifice se vor revizui, deoarece nu toate au fost formulate SMART. La capitolul VI se vor exclude ca inutile textele în limba engleză. Adicional, remarcăm că, utilizarea abrevierilor este permisă doar după explicarea acestora la prima utilizare în text (a se vedea art. 54 alin. (1) lit. i) din <i>Legea nr. 100/2017</i>). La capitolul V în Tabelul nr. 17, „Indicatori de monitorizare și evaluare”, la rubrica <i>Instituții responsabile</i>, se vor substitui toate abrevierile cu denumirile complete ale entităților vizate.	structurale subsecvente. Denumirea și numerotarea tabelelor și figurilor au fost ajustate conform regulilor de redactare și tehnică legislativă. Se acceptă. Obiectivele specifice au fost revizuite și reformulate pentru a asigura o mai bună conformitate cu principiile SMART (specifice, măsurabile, realizabile, relevante și încadrate în timp), precum și pentru a asigura o corelare mai clară între obiective, rezultatele așteptate și indicatorii de monitorizare prevăzuți în Program. Se acceptă. Proiectul a fost ajustat. Se acceptă.
--	--	---	--

		Cu referire la proiectul <i>Planului de acțiuni</i>, Semnalăm că acțiunile necesită să fie redactate cu claritate, incluzând măsuri concrete ce urmează a fi realizate pe termen scurt și mediu pentru atingerea obiectivelor specifice ale Programului. La Obiectivul specific 1.3.1 Refacerea ecosistemelor pentru prevenirea poluării marine sugerăm revizuirea conținutului propus la rubrica „Instituții responsabile/coexecutorii” în sensul identificării autorității publice responsabile de realizarea acesteia.	Se acceptă. Planul de acțiuni a fost revizuit în vederea formulării mai clare și mai concrete a acțiunilor prevăzute pentru realizarea obiectivelor specifice ale Programului. Acțiunile au fost ajustate, după caz, pentru a reflecta mai explicit măsurile care urmează a fi implementate pe termen scurt și mediu, precum și rezultatele urmărite. Se acceptă.
--	--	---	--

4.	Ministerul Afacerilor Externe scr. nr. DI/3/041-3895 din 03.04.2026	I. La proiectul de Program: La pct. 4, 59, 204, 231, 244, 249, 249.3.2 și 295, expresiile „acordurilor internaționale și celor regionale (europene)”, „Convenții europene și internaționale”, „cadrul legal internațional”, „convențiile”, „acordurilor multilaterale”, „acordurilor internaționale” și „acordurilor și convențiilor internaționale” se vor substitui cu termenul generic „tratată internațional” (la forma corespunzătoare) prevăzut în Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova. În același context, la pct. 104, sintagma „legislație și convenții internaționale” va fi substituită cu textul „legislație națională și tratate internaționale”. La pct. 205 și 248 (Tabelul 16, Ținta MD 23), urmează a se specifica la care „Convenție” se face referire. La pct. 248 (Tabelul 16, Ținta MD 5), va fi redată denumirea completă a „Convenției CITES”. La pct. 283, subpct. 1) fragmentul „Cadrul național legal bine conturat și armonizat cu cel internațional” urmează a fi înlocuit cu textul „Cadrul legal național bine conturat și armonizat cu normele dreptului internațional, precum și cu cadrul juridic și strategic al Uniunii Europene”, având în vedere că subpct. în cauză face referire la tratate internaționale, precum și acte juridice și strategii ale Uniunii Europene. De asemenea, la pct. 283, subpct. 2), acronimul „CBD” va fi clarificat. II. La proiectul Planului de acțiuni: În întregul text, urmează a fi redată denumirea completă a „Convenției CITES”. La obiectivul specific 4.1, Ținta MD 23, va fi specificat la care „convenție” se face referire. Totodată, la obiectivul specific 2.1, fragmentul „legislației naționale și internaționale” se va înlocui cu textul „legislației naționale și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte”.	Se acceptă. Rectificările au fost operate Se acceptă. Sintagma a fost substituită Se acceptă. Denumirea convenției a fost specificată Se acceptă. A fost expusă denumirea completă a Convenției CITES. Se acceptă. Textul a fost înlocuit. Se acceptă. A fost expusă denumirea completă a Convenției privind diversitatea biologică Se acceptă. A fost expusă denumirea completă a Convenției CITES. Se acceptă. Textul a fost înlocuit.
----	--	--	--

		III. În întregul proiect: Se recomandă utilizarea denumirii oficiale „Republica Moldova” (la forma corespunzătoare) în locul acronimului „RM”. La Nota de fundamentare: Se recomandă actualizarea Notei de fundamentare conform ultimei versiuni a proiectului Programului	Se acceptă. A fost inclusă denumirea oficială a Republicii Moldova. Se acceptă. Nota de fundamentare a fost actualizată.
5.	Ministerul Afacerilor Externe	MAE comunică lipsa de obiecții și propuneri.	S-a luat act.
6.	Ministerul Finanțelor Scr. Nr. 09/2-03/247/570 din 10.04.2026	<u>La proiectul de hotărâre</u> Conform punctului 279 (<i>Capitolul V: Costuri</i>) costul total al Programului pe perioada 2026-2030 constituie circa 442,0 mil. lei, din care 310,1 mil. lei sau 70,2 la sută sunt neacoperite și urmează a fi identificate. Acest fapt, creează îngrijorări privind sustenabilitatea financiară și capacitatea reală a statului de a asigura asemenea alocări pe termen mediu. În condițiile actuale economice și bugetare, caracterizate prin constrângeri fiscale și multiple priorități, asumarea unei asemenea responsabilități financiare poate genera riscuri semnificative pentru echilibrul bugetar. Totodată, în tabelul de la punctul 282 din același capitol, se recomandă revizuirea cifrelor, în sensul ajustării acestora cu sumele executate pentru anii 2024 și 2025, aprobat 2026 și estimat 2026-2027.	Se acceptă. Referitor la punctul 279 (Capitolul V – Costuri), estimarea financiară a fost prezentată ca necesar total de resurse pentru implementarea integrală a obiectivelor Programului, incluzând atât sursele bugetare, cât și cele externe (asistență externă, proiecte investiționale, parteneriate). Ponderea resurselor neacoperite a fost tratată ca un indicator al deficitului de finanțare și al necesității mobilizării resurselor suplimentare, fără a constitui angajamente bugetare directe. În același timp, estimările financiare au fost corelate cu prevederile Cadrului Bugetar pe Termen Mediu, iar Nota de fundamentare a fost ajustată corespunzător, prin precizarea

		faptului că alocările bugetare se stabilesc anual, în limita resurselor disponibile, în cadrul procesului bugetar. Totodată, tabelul de la punctul 282 a fost revizuit, prin actualizarea datelor, inclusiv prin reflectarea execuției pentru anii 2024–2025 și a alocațiilor aprobate și estimate pentru perioada 2026–2027. Suplimentar, în document a fost inclusă o prevedere expresă conform căreia implementarea măsurilor prevăzute în Program se realizează în limita alocațiilor aprobate în bugetele autorităților implicate, precum și din alte surse legal constituite. Se acceptă. Nota a fost revizuită.
		<u>La Nota de Fundamentare</u> Reieșind din cele expuse la punctul 279 din capitolul respectiv, autorul urmează să ajusteze Nota de fundamentare la estimările reale care vor fi actualizate în contextul elaborării Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pe anii 2027-2029, or aprobarea unui document de politici cu costuri neacoperite, compromite procesul de planificare strategică și nu asigură realizarea priorităților guvernului. Concomitent, ținem să remarcăm că, în cazul survenirii unor cheltuieli neprevăzute/suplimentare, acestea urmează fi acoperite din contul și în limita disponibilității alocațiilor aprobate în bugetul instituțiilor implicate în implementarea Programului. În contextul dat, proiectul urmează a fi ajustat conform celor menționate.

7.	Ministerul Finanțelor Scr. Nr. 09/2-09/328 din 26.05.2026	<u>La proiectul de hotărâre</u> Conform punctului 308 (Capitolul V: Costuri) costul total al Programului pe perioada 2026-2030 constituie circa 442,0 mil. lei, din care 310,1 mil. lei sau 70,2 la sută sunt neacoperite și urmează a fi identificate. Acest fapt, creează îngrijorări privind sustenabilitatea financiară și capacitatea reală a statului de a asigura asemenea alocări pe termen mediu. În condițiile actuale economice și bugetare, caracterizate prin constrângeri fiscale și multiple priorități, asumarea unei asemenea responsabilități financiare poate genera riscuri semnificative pentru echilibrul bugetar.	Se acceptă parțial. Capitolul privind costurile Programului și Nota de fundamentare au fost revizuite și completate. Costurile estimate ale Programului reprezintă necesarul orientativ de resurse pentru implementarea integrală a obiectivelor și nu constituie angajamente financiare directe ale bugetului de stat. Implementarea măsurilor prevăzute în Program se va realiza în limita resurselor aprobate anual prin legea bugetului de stat, a resurselor Fondului Național pentru Mediu, precum și a mijloacelor atrase din surse externe și alte surse legal constituite. Suma de 310,1 mil. lei reprezintă necesarul estimativ de resurse care urmează a fi mobilizate pe parcursul implementării Programului și nu generează obligații suplimentare de finanțare pentru bugetul public național. Acoperirea necesarului de resurse va fi realizată etapizat, inclusiv prin atragerea asistenței externe, a investițiilor verzi și a altor mecanisme financiare
----	---	---	---

		Cât privește punctul 310, urmează a fi actualizată mențiunea „CBTM pentru anii 2025- 2027” cu „Cadrul Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2026-2028”, precum și actualizarea cifrelor din punctul respectiv. Totodată, în tabelul de la punctul 311 din același capitol, se recomandă revizuirea cifrelor, întrucât nu toate sumele din coloana „aprobat 2026 și estimat 2027” corespund prevederilor Legii bugetului de stat pentru anul 2026 nr. 322/2025 și estimărilor 2027-2028.	disponibile. Totodată, capitolul privind costurile a fost actualizat prin utilizarea celor mai recente estimări disponibile din proiectul Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2027–2029 și prin includerea informațiilor privind contribuția subprogramelor relevante la implementarea Programului. Se acceptă. Referința la Cadrul Bugetar pe Termen Mediu a fost actualizată conform celor mai recente documente de planificare bugetară. Totodată, au fost revizuite și actualizate datele financiare prezentate la punctele 310 și 311, în conformitate cu prevederile Legii bugetului de stat pentru anul 2026 nr. 322/2025 și estimările incluse în proiectul Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2027–2029, disponibil la momentul elaborării proiectului. Tabelul privind alocările de resurse pe subprograme a fost ajustat pentru a reflecta datele actualizate de planificare bugetară și contribuția subprogramelor relevante la
--	--	---	--

		Potrivit aceluiași punct (Tabelul 18 : Costuri de implementare a Programului), nu sunt prevăzute măsuri aferente subprogramelor din sectoarele educației și cercetării și inovării. Totodată, în Planul de acțiuni privind implementarea Programului privind biodiversitatea pentru anii 2026-2030, la coloana „Instituții responsabile/co-executorii”, instituțiile de învățământ, precum și instituțiile de cercetare și universitățile, sunt indicate drept responsabile pentru unele acțiuni care implică alocații financiare, majoritatea acestora fiind neacoperite. În acest context, nu este clară contribuția sectorului educației și cercetării la implementarea acestor acțiuni, nici sursa de finanțare aferentă.	implementarea Programului. Se acceptă. Capitolul privind costurile și Nota de fundamentare au fost completate pentru a reflecta contribuția sectorului cercetării și inovării la implementarea Programului. În acest sens, au fost incluse informații privind subprogramul 7007 „Cercetări științifice aplicate în domeniul protecției mediului”, care contribuie la finanțarea activităților de cercetare, monitorizare, inventariere a biodiversității, dezvoltare a bazelor de date și suport științific pentru elaborarea și evaluarea măsurilor de conservare. Instituțiile de cercetare și instituțiile de învățământ superior participă la implementarea acțiunilor prevăzute în Program în limitele resurselor aprobate în cadrul subprogramelor bugetare relevante, precum și prin intermediul proiectelor finanțate din surse externe și al altor surse
--	--	--	---

		<u>La Nota de Fundamentare</u> Reieșind din cele expuse la punctul 308 din capitolul respectiv, autorul urmează să ajusteze Nota de fundamentare la estimările reale care vor fi actualizate în contextul elaborării Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pe anii 2027-2029, or aprobarea unui document de politici cu costuri neacoperite, compromite procesul de planificare strategică și nu asigură realizarea priorităților guvernului.	legal constituite. Totodată, Nota de fundamentare a fost completată cu informații privind sursele de finanțare disponibile și mecanismele de mobilizare a resurselor necesare implementării măsurilor prevăzute în Program. Se acceptă parțial. Nota de fundamentare a fost actualizată în baza celor mai recente date de planificare bugetară disponibile la momentul elaborării proiectului, inclusiv prin utilizarea estimărilor prevăzute în proiectul Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2027–2029. Totodată, secțiunea privind impactul financiar a fost revizuită și completată cu informații referitoare la sursele de finanțare, contribuția subprogramelor bugetare relevante, participarea sectorului cercetării și inovării, precum și mecanismele de mobilizare a resurselor financiare necesare implementării Programului. Costurile estimate ale Programului reprezintă necesarul orientativ de resurse pentru realizarea integrală a obiectivelor
--	--	---	--

		În concluzie, Ministerul Finanțelor este disponibil de a examina repetat proiectul de hotărâre, după luarea în considerare a obiecțiilor formulate.	stabilite și nu constituie angajamente financiare directe ale bugetului de stat. Implementarea măsurilor prevăzute în Program se va realiza în limita resurselor aprobate anual prin legea bugetului de stat, a resurselor Fondului Național pentru Mediu, precum și a mijloacelor atrase din surse externe și alte surse legal constituite. Prin urmare, existența unor necesități suplimentare de finanțare care urmează a fi mobilizate pe parcursul implementării Programului nu generează obligații bugetare imediate și nu afectează procesul anual de planificare bugetară. Observațiile formulate de Ministerul Finanțelor au fost examinate și, după caz, luate în considerare prin actualizarea informațiilor financiare, completarea Notei de fundamentare și ajustarea descrierii surselor de finanțare. Modificările operate nu afectează conceptul, obiectivele, rezultatele scontate sau mecanismele de implementare ale Programului și au caracter de precizare și actualizare a informațiilor prezentate.
--	--	--	---

			În aceste condiții, nu se consideră necesară o nouă procedură de avizare, întrucât esența proiectului nu a fost modificată.
8.	Ministerul Culturii Scr. Nr. 05/1-09/967 din 02.04.2026	Ministerul Culturii a examinat proiectul de hotărâre <i>cu privire la aprobarea Programului privind diversitatea biologică pentru anii 2026-2030 (număr unic 271/MM/2026)</i>, și, în limitele competențelor funcționale, comunică următoarele. La pct. 83 al Programului, textul „<i>Legea nr. 538/1998 privind fondul ariilor naturale de stat</i>” se va substitui cu textul „<i>Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale de stat</i>”. La pct. 118 din proiectul menționat supra, textul „<i>Aceasta ar putea afecta aprovizionarea cu Mși materii prime, precum lemn și vânat, reducând veniturile din turism și activități recreative cu până la 15–25% în zonele dependente de resurse naturale.</i>” se va substitui cu textul „<i>În ariile naturale protejate de stat, ecoturismul generează oportunități economice pentru comunitățile locale, iar experiențele existente demonstrează că protecția biodiversității poate contribui la creșterea veniturilor din turism în aceste zone. Aceasta se realizează prin valorificarea durabilă a peisajului și a biodiversității, atât prin activități ecoturistice, cât și prin promovarea produselor locale.</i>” Propunerea derivă din faptul că relația cauzală dintre vânat, aprovizionarea cu lemn și reducerea veniturilor din turism nu este justificată în cazul ecoturismului desfășurat în ariile protejate, iar procentul invocat de 15–25% nu este susținut de date factuale, deoarece orice estimare trebuie documentată prin surse de date oficiale. Subsidiar, se recomandă includerea în proiect a unor criterii clare privind reabilitarea și protecția zonelor turistice, inclusiv a florei spontane. În acest context, se va lua în considerare impactul generat de fluxul ridicat de turiști, care poate conduce la degradarea covorului vegetal. În ceea ce privește zonele de tip parc, se propune indicarea explicită a perimetrelor și perioadelor de reproducere pentru anumite specii, însoțite de măsuri adecvate de protecție, precum semnalizarea ocularii zonelor respective sau respectarea liniștii. La Capitolul IX. Planul de acțiuni privind implementarea Programului, se va exclude textul	Se acceptă. Se acceptă. (pct.129). Nu se acceptă. Propunerea nu poate fi acceptată pentru includere în documentul de politici, întrucât vizează aspecte de natură tehnică și operațională, care depășesc nivelul de detaliere specific unui astfel de document. Elementele propuse, precum stabilirea perimetrelor și perioadelor de reproducere pentru specii sau măsurile concrete de semnalizare și restricționare a accesului, sunt specifice instrumentelor de

		„Anexă la Programul privind biodiversitatea biologică pentru anii 2026-2030” . La obiectivul specific 1.1. al Planului de acțiuni, la acțiunea 1.1.12. se propune ca registrul să includă o bază de date digitală a speciilor, cu informații clare privind cadrul legal aplicabil ariilor naturale protejate sau, alternativ, să fie dezvoltată o bază de date digitală a speciilor care să includă referințe la cadrul normativ în vigoare.	implementare (planuri de management, regulamente de vizitare, ghiduri tehnice) și urmează a fi tratate în cadrul acestora. Totodată, propunerea are un caracter sectorial și limitat, nefiind generalizabilă la nivel național și neîncadrându-se în abordarea integrată promovată de documentul de politic Se acceptă.
9.	Ministerul Culturii	Notificarea susținerii proiectului (e-legiferare 08.05.2026)	S-a luat act
10.	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Scr. Nr. 03-1279 din 14.04.2026	Lipsa propunerilor și obiecțiilor.	S-a luat act.
11.	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare Scr. Nr. 21-07/1059 din 14.06.2026	Referitor la Program, partea descriptivă: - la pct. 2, al.1) sintagma ” Capitolul 10 „Asigurarea dreptului fundamental la un mediu sănătos și sigur” să fie substituită cu ”Obiectivul general 10. Asigurarea unui mediu sănătos și sigur” , adițional aliniatul întreg necesită revizuire cu includerea obiectivelor specifice ale Strategiei Naționale de dezvoltare ”Moldova Europeană”, aprobată prin Legea nr. 315/2022. - la pct. 2, al.3) în propoziția nr.2 după sintagma “a vegetației forestiere” și înainte de sintagma ”pe	Se acceptă. Pct. 1 alin. 1) a fost reformulat Nu se acceptă. Pct. 2 alin. 3)

	o suprafață” să fie adăugată sintagma „existente”, din motiv diferențierii dintre extinderea vegetației forestiere (noi) și reabilitarea celei existente (actuale); - la pct. 2, al.3) în propoziția nr.3 sintagma ”creșterea biodiversității” să fie substituită cu ”sporirea biodiversității”; - la pct. 2, al.3) în propoziția nr.4 sintagma „pe întreg teritoriul național” să fie substituită cu „acestui” din motiv că sintagma actuală reprezintă un pleonasm; - - la pct. 2, al. 4) de menționat corect denumirea programului ” Programul național de adaptare la schimbările climatice până în anul 2030 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia” în loc de ” Programul național de adaptare la schimbările climatice până în 2030, cu planul său de acțiuni”; - la pct. 2, al. 5) sintagma ”agrosilvicultura pastorală” să fie substituită cu sintagma ”sisteme agrosilvopastorale”, conform termenologiei de specialitate; la pct. 7, ce vizează ținta de reducere cu 50% a utilizării pesticidelor, solicităm ajustarea acestui pasaj, din considerența că această cifră nu are un caracter obligatoriu în Regulamentul european 2024/1991, care se limitează la a recomanda măsuri de reducere și optimizare. Considerăm că	este în concordanță deplină cu pct. 68. din PNERP „<i>În ceea ce privește menținerea și continuitatea pădurilor naționale, în prezentul Program sunt planificate activități extinse de plantare a arborilor/puieților și de reabilitare/promovare a vegetației forestiere pe o suprafață de cel puțin 145 mii ha pentru o perioadă de 10 ani.</i>”. Se acceptă. Cuvântul „creșterea” a fost substituit cu cuvântul „conservarea”, or „creștere,, și „sporire” sunt sinonime. Se acceptă Se acceptă Se acceptă. Se acceptă parțial. Într-adevăr, ținta de reducere cu 50% a utilizării pesticidelor nu
--	--	--

		stabilirea unui procent fix, fără o bază de calcul clară, poate crea presiuni inutile asupra sectorului agricol, mai ales că procesul de armonizare prin Legea nr. 403/2023 garantează deja că pe piață ajung doar produse cu substanțe active verificate și aprobate la nivelul Uniunii Europene.	are caracter juridic obligatoriu, fiind stabilită la nivelul strategiilor Uniunii Europene, inclusiv Strategia UE pentru biodiversitate și Strategia „De la fermă la consumator”, ca reper de politici publice. Totodată, aceasta nu este prevăzută ca obligație în Regulamentul (UE) 2024/1991. Cu toate acestea, includerea acestei referințe în Program are rol orientativ și urmărește alinierea la tendințele europene în domeniul reducerii impactului pesticidelor asupra biodiversității și sănătății umane. În același timp, prevederile Programului nu instituie obligații directe pentru operatorii agricoli și nu substituie cadrul normativ existent, inclusiv Legea nr. 403/2023, care reglementează autorizarea produselor de uz fitosanitar. În vederea evitării interpretărilor restrictive, textul a fost reformulat astfel încât să reflecte caracterul orientativ al acestor ținte și să evidențieze promovarea reducerii utilizării și a riscurilor asociate pesticidelor, fără stabilirea unor cote obligatorii la nivel
--	--	---	---

		- la pct. 14, în propoziția nr.2 sintagma ”diversitate biologică ridicată” să fie subsituită cu ”diversitate biologică relativ bogată raportat la suprafața sa”, din considerența că Republica Moldova nu este un <i>hotspot</i> în sensul științific, dar cu elemente de tranziție semnificative; - la pct. 18, în propoziția nr.5 sintagma ”o anumită formă de acoperire naturală de vegetație” să fie substituită cu ”sub acoperire naturală de vegetație”, formularea coerentă cu abordarea <i>land degradation neutrality (LDN)</i>; - la pct. 23, în propoziția nr.1 după sintagma ”inundații și incendii forestiere” să fie adăugat sintagma „și proliferarea dăunătorilor”; - la pct. 39, propoziția nr.1 cu sintagma ”Suprafața ecosistemelor de stepă s-a redus considerabil în urma extinderii agriculturii, ocupând în prezent aproximativ 65 mii ha (1,9% din teritoriu)”, necesită revizuire, trebuie luat în considerare faptul că ecosisteme naturale de stepă practic nu există, cele enumerate sunt rămășițe izolate și utilizate ca pășuni sau delăsate (invadate de plante ruderales sau exotice periculoase);	național.”. Se acceptă. Cuvintele au fost substituite. Se acceptă. Cuvintele au fost substituite. Se acceptă. Nu se acceptă. Utilizarea ecosistemelor de stepă în scopuri pastorale nu conduce la pierderea statutului acestora de ecosisteme naturale sau seminaturale. În Republica Moldova, ecosistemele de stepă sunt într-adevăr fragmentate și, în mare parte, supuse presiunilor antropice, inclusiv pășunatului și proceselor de degradare, însă acestea continuă să conserve elemente caracteristice de biodiversitate și structură ecologică specifice zonelor stepice. Pajiștile stepice utilizate ca pășuni sunt recunoscute în literatura de specialitate ca ecosisteme seminaturale cu valoare conservativă ridicată. În acest context, suprafețele menționate reprezintă rămășițe ale ecosistemelor de stepă, aflate
--	--	--	--

		- pct. 47, propoziția nr.1 cu sintagma ”Extinderea terenurilor agricole, presiunile silvo- pastorale și practicile necontrolate de exploatare contribuie la degradarea funcțională a ecosistemelor de stepă și la reducerea capacității lor de adaptare la schimbările climatice” necesită revizuire și completare cu date statistice ce țin de schimbarea destinației terenurilor agricole și modurilor de folosință din Cadastru funciar anual. - la pct. 48, 49, 116 și 117, precum și secțiunea dedicată amenințărilor la pct.283, se impune o reformulare a textelor care fac referire la „folosirea deliberată”, „utilizarea excesivă” sau „pesticidele periculoase”. Aceste formulări sugerează o stare de nerespectare generalizată a normelor, fapt care nu reflectă eforturile de reglementare strictă depuse în ultimii ani. Propunem ca în text să se pună accent pe promovarea bunelor practici agricole și pe managementul integrat al dăunătorilor. Este esențial ca biodiversitatea să fie protejată prin monitorizare și educație, nu prin etichetarea negativă a substanțelor care, atunci când sunt aplicate conform legii, sunt indispensabile siguranței alimentare. Solicităm ajustarea acestor pasaje pentru a evidenția că utilizarea produselor fitosanitare este un proces controlat și deja supus unor rigori europene. O abordare mai echilibrată în textul descriptiv va permite atingerea obiectivelor de mediu fără a compromite sustenabilitatea economiei agricole, punând accentul pe responsabilitate și pe respectarea standardelor de autorizare deja existente în legislația națională. - la pct. 82, Tabelul 3, sintagma ”Pădurea Regală” să fie subsuită cu ”Pădurea Domnească”, denumire conform legislației naționale; - la pct. 118, în propoziția nr.1 sintagma ”defrișările” să fie substituită cu management forestier nesustenabil, luând în vedere faptul că în Republica Moldova nu există, la general, fenomenul – defrișări, ba invers, suprafețele forestiere se extind;	în diferite stadii de conservare, inclusiv ecosisteme seminaturale utilizate ca pășuni, care au o importanță deosebită pentru conservarea biodiversității și necesită măsuri de restaurare și management durabil.” Se acceptă. Pct.47 a fost completat cu date statistice Se acceptă parțial. Formulările au fost ajustate în vederea asigurării unui limbaj echilibrat, care să reflecte atât necesitatea reducerii impactului asupra biodiversității, cât și existența unui cadru de reglementare și control al produselor de uz fitosanitar, armonizat cu cerințele Uniunii Europene. Se acceptă. Sintagma a fost substituită Se acceptă. Textul articolului
--	--	--	---

		- la pct. 123 în propoziția nr.4 sintagma ”peste o mie de ferme piscicole care produc atât material de populat, cât și pește de consum” să fie subsituită cu ”302 exploatații piscicole autorizate sanitar-veterinar”, în baza celor mai recente date furnizate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; - la pct. 180, solicităm revizuirea punctului în întregime, deoarece Republica Moldova nu are specii endemice. Ca sugestie, poate fi abordată problema populațiile marginale (“edge populations”) ca resurse genetice importante;	a fost redactat. Totodată, Afirmatia trebuie tratată cu prudență și nuanțată — în forma „nu există fenomenul de defrișare” este prea categorică. Conform DEX: <i>Defrișare</i> înseamnă a înlătura (prin tăiere sau prin ardere) arborii și alte plante lemnoase spre a face un teren propriu pentru agricultură, pășunat, construcții etc. sau pentru a-l împăduri din nou”. În Republica Moldova suprafața fondului forestier este relativ stabilă sau în ușoară creștere (inclusiv prin programe de împădurire) și cazurile de defrișare în sens strict (conversie masivă) sunt limitate și nu au caracter sistemic însă încă există probleme reale privind tăierile ilegale sau neautorizate, degradarea pădurilor și fragmentarea habitatelor forestiere. Se acceptă. Sintagma a fost substituită. Se acceptă parțial. Într-adevăr, pe teritoriul Republicii Moldova nu sunt caracteristice, în sens strict,
--	--	--	--

			specii endemice limitate exclusiv la acest teritoriu. Cu toate acestea, din punct de vedere biogeografic, în Republica Moldova predomină endemismul regional (sub-endemismul), fiind prezente numeroase specii cu areal restrâns caracteristice regiunii stepice pontice, bazinului Prut–Nistru și Europei de Sud-Est. În acest context, Programul face referire la specii endemice și sub-endemice caracteristice regiunii biogeografice, precum și la populații marginale („edge populations”), care au o importanță deosebită pentru conservarea diversității genetice și pentru adaptarea la schimbările climatice. Astfel de specii, inclusiv elemente floristice reprezentative precum <i>Centaurea marschalliana</i>, <i>Dianthus pseudarmeria</i>, <i>Stipa lessingiana</i> sau <i>Adonis vernalis</i>, sunt relevante pentru menținerea integrității ecosistemelor naturale și justificarea măsurilor de conservare. Prin urmare, textul a fost ajustat pentru a reflecta terminologia științifică adecvată, fără a modifica fondul problemei privind
--	--	--	---

		- la pct. 186, solicităm revizuirea propoziției ”Poluarea în agricultură constă în utilizarea unui spectru larg de insecticide, fungicide, erbicide și îngrășăminte” și pct. 187, întrucât simpla utilizare și aplicare a insecticidelor, fungicidelor, erbicidelor și nutrienților, conform destinației și în limitele prevăzute de legislație, nu constituie, în sine, poluare. Pentru constatarea poluării este necesară raportarea la depășirea limitelor maxime admisibile de poluanți (nitrați, nitriți, metale grele, reziduuri de pesticide etc.) în sol, apă și aer, stabilite de cadrul normativ național și utilizate în sistemul oficial de monitoring al calității mediului (de exemplu, tabelele cu concentrațiile maxime admisibile în sol și în apele de suprafață). Propunem o revizuire a modului în care sunt abordate produsele fitosanitare, pentru a asigura o concordanță între realitatea din teren și cadrul normativ actual.	vulnerabilitatea speciilor cu areal restrâns și a ecosistemelor la schimbările climatice. Se acceptă. În vederea asigurării concordanței cu cadrul normativ național, textul a fost revizuit astfel încât să reflecte faptul că utilizarea produselor de uz fitosanitar și a îngrășămintelor, în limitele și condițiile prevăzute de legislație, nu constituie, în sine, poluare. Totodată, a fost evidențiat faptul că poluarea mediului este asociată depășirii concentrațiilor maxime admisibile de poluanți în sol, apă și aer, precum și efectelor cumulative generate în anumite condiții de utilizare. În același timp, menținem referirea la presiunile asupra mediului generate de activitățile agricole, punând accent pe necesitatea monitorizării, a aplicării bunelor practici agricole și a reducerii riscurilor asociate.” Se acceptă. În vederea asigurării coerenței între Program și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a fost exclus din lista instituțiilor responsabile pentru Obiectivul specific 2.2, în conformitate cu atribuțiile stabilite în Planul de
--	--	---	---

		Referitor la tab.17 Indicatori de monitorizare solicităm: Excluderea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în calitate de instituție responsabilă pentru Obiectivului specific 2.2 „Reducerea presiunilor antropice asupra speciilor de floră și faună sălbatică prin implementarea unor măsuri normative, administrative și de management care să prevină degradarea și să sprijine refacerea populațiilor speciilor afectate”, deoarece conform Planului de acțiuni pentru implementarea Programului privind diversitatea biologică pentru anii 2026-2030, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare nu este instituție responsabilă pentru acțiunile Obiectivului specific 2.2. Totodată Vă informăm că, indicatorul de monitorizare propus „Număr de campanii, materiale și programe de educație pentru creșterea gradului de conștientizare privind importanța biodiversității” nu corespunde acțiunilor planificate în Planul de acțiuni pentru acest obiectiv. Excluderea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în calitate de instituție responsabilă pentru indicatorul de monitorizare „Numărul campaniilor de informare și instruire privind prevenirea răspândirii speciilor alogene invazive” al obiectivului specific 3.1 „Reducerea impactului advers al speciilor alogene invazive asupra ecosistemelor naturale și seminaturale și limitarea răspândirii acestora”, deoarece nu este justificat în Program impactul acțiunii pentru sectorul agroalimentar.	acțiuni. Totodată, indicatorii de monitorizare au fost ajustați astfel încât să corespundă acțiunilor prevăzute pentru acest obiectiv, fiind menținuți indicatorii relevanți, precum numărul actelor normative adoptate, ponderea presiunilor antropice reduse și numărul campaniilor de informare realizate.” Nu se acceptă Implicarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în realizarea indicatorului de monitorizare „Numărul campaniilor de informare și instruire privind prevenirea răspândirii speciilor alogene invazive” este justificată în contextul responsabilităților sectoriale privind gestionarea terenurilor agricole și prevenirea răspândirii organismelor dăunătoare. Totodată, conform Hotărârii Guvernului nr. 111/2026 privind măsurile de combatere și prevenire a răspândirii buruienii ambrosia (<i>Ambrosia artemisiifolia</i>), autoritățile din domeniul agricol au atribuții în informarea și instruirea
--	--	--	---

		Excluderea indicatorului de monitorizare și evaluare „Ponderea suprafețelor agricole cultivate fără organisme modificate genetic” pentru Obiectivului specific 3.3 „Menținerea unui nivel ridicat de protecție a biodiversității în raport cu organismele modificate genetic, inclusiv prin monitorizarea importurilor autorizate”, indicatorul propus reflectă o obligație legală generală, conform Legii nr. 152/2022 cu privire la reglementarea și controlul organismelor modificate genetic, este interzisă cultivarea în scop comercial a soiurilor de plante modificate genetic pentru o perioadă de 20 de ani de la data adoptării prezentei legi.	deținătorilor de terenuri și a operatorilor economici privind măsurile de prevenire și control. Având în vedere că speciile alogene invazive, inclusiv ambrozia, afectează direct terenurile agricole, producția agricolă și sănătatea populației, implicarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în activitățile de informare și conștientizare este justificată și necesară.” Nu se acceptă. Menținerea indicatorului de monitorizare aferent organismelor modificate genetic este justificată în contextul obligațiilor de armonizare a legislației naționale cu acquis-ul Uniunii Europene, inclusiv cu prevederile Directivei (UE) 2015/412, care modifică Directiva 2001/18/CE și oferă statelor membre posibilitatea de a restricționa sau interzice cultivarea OMG pe teritoriul lor, cu respectarea anumitor condiții. În acest context, deși legislația națională, inclusiv Legea nr. 152/2022, prevede în prezent restricții privind cultivarea organismelor modificate genetic, procesul de armonizare implică
--	--	---	---

		Referitor la Planul de acțiuni privind implementarea Programului privind diversitatea biologică pentru anii 2026-2030 1. Solicităm excluderea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în calitate de instituție responsabilă pentru acțiunea 3.1.3 „<i>Ridicarea gradului de conștientizare și sensibilizare la nivel național</i>”, deoarece logica acestor acțiuni nu este suficient clarificată în Program din perspectiva impactului asupra sectorului agricol, întrucât nu sunt definite explicit acțiunile necesare la nivel de producție agricolă și modul în care acestea ar contribui la atingerea obiectivelor menționate. 2. Reformularea indicatorului de monitorizare „Resurse genetice utilizate și conservate în agricultură” pentru acțiunea 3.4.2 „<i>Punerea la dispoziție a resurselor genetice vegetale conservate ex situ și promovarea conservării acestora în exploatațiile agricole</i>”, propunem „Resurse genetice	ajustarea cadrului normativ în conformitate cu acquis-ul UE, inclusiv trecerea de la o abordare bazată pe interdicții generale la una fundamentată pe mecanisme de evaluare, autorizare, monitorizare și control. Prin urmare, indicatorii de monitorizare nu pot fi excluși, întrucât aceștia asigură cadrul necesar pentru supravegherea importurilor autorizate, verificarea conformității și evaluarea potențialului impact asupra biodiversității. Menținerea acestor indicatori este esențială pentru asigurarea unui nivel ridicat de protecție a mediului, în concordanță cu cerințele Uniunii Europene. Se acceptă. În vederea asigurării coerenței între Program și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a fost exclus din lista instituțiilor responsabile pentru acțiunea 3.1.3. Se acceptă
--	--	--	--

		monitorizate și conservate pentru agricultură”. 3. Propunem modificarea termenului „tradiționale” cu „autohtone” în Obiectivul specific 3.4 „Conservarea diversității genetice a speciilor domestice și sălbatice, inclusiv prin promovarea raselor și soiurilor tradiționale și prin asigurarea repartizării corecte și echitabile a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice” și în indicatorul „Procentul raselor și soiurilor tradiționale monitorizate și conservate”.	Se acceptă
12.	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Scr. Nr. 04-1860 din 07.04.2026	La proiectul Hotărârii Guvernului, după pct. 3, se va completa cu un punct nou care va stabili termenul de prezentare către Guvern a Rapoartelor de evaluare intermediară și finală ale Programului nominalizat, în conformitate cu prevederile pct. 85 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020. La proiectul Programului 1. La cap. I. Introducere, pct. 6, în textul: „În contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană, Programul sprijină alinierea politicilor naționale de mediu și biodiversitate la acquis-ul comunitar ...”, se va substitui sintagma: „... acquis-ul comunitar ...” cu sintagma „... acquis-ul Uniunii Europene”. 2. La cap. II. Analiza situației, la pct. 233, se va substitui sintagma „paginilor web oficiale” cu sintagma „site-urilor web oficiale”. 3. La cap. VIII. Proceduri de raportare, la pct. 294, se va substitui sintagma „pagina web oficială” cu sintagma „site-ul web oficial”, în temeiul prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 728/2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora. Totodată, se va asigura enumerarea consecutivă și corectă a capitolelor Programului. La Nota de Fundamentare, la pct. 6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ: 1. În primul aliniat, se va substitui sintagma „...pagina www.particip.gov.md” cu sintagma „... site-ul www.particip.gov.md”. 2. În ultimul aliniat, se va substitui sintagma „pagina web oficială” cu sintagma „site-ul web oficial”	Se acceptă. Se acceptă Se acceptă Se acceptă Se acceptă
13.	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Notificarea susținerii proiectului (e-legiferare 08.05.2026)	S-a luat act

14.	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Scr. 03-1279 din 14.04.2026	Lipsa de obiecții și propuneri	S-a luat act
15.	Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică Scr. Nr. 1.4/661/26 din 30.03.2026	Lipsa de obiecții și propuneri	S-a luat act
16.	Ministerul Sănătății Scr. 09/1138 din 02.04.2026	Lipsa de obiecții și propuneri	S-a luat act
17.	Ministerul Sănătății	Notificarea susținerii proiectului (e-legiferare 07.05.2026)	S-a luat act
18.	Ministerul Educației și Cercetării scr. Nr. 02/219/26 din 04.04.2026	- La proiectul Planului de acțiuni: La Obiectivul specific 4.4. Consolidarea cooperării profesionale și științifice la nivel național și internațional pentru conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității, la acțiunea 4.4.3., se propune substituirea textului „Lansarea cursurilor de formare a cadrelor didactice și de formare continuă privind integrarea conservării biodiversității în programele școlare” cu textul „Lansarea programelor de formare profesională continua privind instruirea cadrelor didactice în vederea integrării conținuturilor de conservare a biodiversității în diverse programe educaționale”.	Se acceptă. Textul a fost substituit
19.	Ministerul Educației și Cercetării scr. Nr. 14.05.2026	Lipsa de obiecții și propuneri	S-a luat act
20.	IP „Agenția de Guvernare Electronică” (AGE) scr. nr. 3007-080 din 03.04.2026	1. Se atestă că proiectul include AGE în lista instituțiilor/partenerilor implicați în implementarea Programului (pct. 290), fără definirea rolului acestora, a acțiunilor concrete în care este implicată, a limitelor participării, a livrabilelor și a mecanismului de colaborare instituțională. În această formă, menționarea AGE are caracter formal și necesită clarificare.	Se acceptă Proiectul a fost revizuit prin clarificarea expresă a rolului

		2. În măsura în care autorul intenționează implicarea AGE pe dimensiunea digitalizării, aceasta poate viza exclusiv exercitarea atribuțiilor prevăzute de cadrul normativ aplicabil în materia coordonării proiectelor de concepte ale sistemelor informaționale, a resurselor informaționale de stat și a documentației aferente achizițiilor TIC, la etapele distincte de coordonare/avizare prevăzute de legislație. În acest sens, autorul urmează să precizeze acțiunile din anexă pentru care este avută în vedere implicarea AGE și natura exactă a acestei implicări.	AGE în cadrul Programului. Astfel, participarea AGE este stabilită în limitele competențelor funcționale prevăzute de cadrul normativ, fiind circumscrisă activităților de coordonare și avizare a conceptelor sistemelor informaționale, a resurselor informaționale de stat și a documentației aferente achizițiilor TIC. Totodată, în Planul de acțiuni au fost indicate acțiunile specifice pentru care este avută în vedere implicarea AGE, precum și natura exactă a acestei implicări. Se acceptă Proiectul a fost ajustat în sensul delimitării clare a rolului AGE, fiind exclusă orice interpretare privind implicarea acesteia în implementarea directă a sistemelor informaționale. În versiunea revizuită, AGE este indicată exclusiv în calitate de autoritate competentă pentru: coordonarea și avizarea conceptelor sistemelor informaționale; coordonarea resurselor informaționale de stat; avizarea documentației tehnice aferente dezvoltării și achizițiilor TIC; asigurarea conformității cu
--	--	--	---

		3. Totodată, din nota de fundamentare rezultă intenția instituirii unui „Sistem Național de Monitorizare a Biodiversității”, descris ca platformă electronică integrată care centralizează date privind speciile, habitatele și serviciile ecosistemice, oferă instrumente GIS și permite raportare automatizată. În paralel, anexa la Program conține și alte acțiuni privind dezvoltarea unor sisteme/resurse informaționale distincte, inclusiv acțiunea nr. 1.1.12 privind dezvoltarea Sistemului Informațional Automatizat „Registrul ariilor naturale protejate” și acțiunea nr. 3.1.2 privind crearea Sistemului de supraveghere a speciilor alogene invazive. În acest context, autorul urmează să clarifice dacă acțiunea nr. 2.1.4 are în vedere dezvoltarea unui sistem informațional integrat care include și funcționalitățile aferente evidenței ariilor naturale protejate și supravegherii speciilor alogene invazive, sau dacă este vorba despre sisteme distincte, cu obiect, finalitate, seturi de date și regim juridic diferit. În funcție de clarificările oferite, autorul urmează să revizuiască anexa Programului prin eliminarea suprapunerilor și dublărilor, inclusiv prin comasarea, reformularea sau, după caz, excluderea acțiunilor redundante. Suplimentar, pentru acțiunile care vizează instituirea/dezvoltarea unor resurse sau sisteme informaționale, autorul urmează să indice expres temeiul juridic sectorial care justifică existența acestora, distinct de cadrul general prevăzut de Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat. Simpla referire la cadrul general al informatizării nu substituie fundamentarea normativă a resursei informaționale în domeniul biodiversității. 4. De asemenea, referințele la conceptele sistemelor informaționale și la regulamentele resurselor informaționale urmează a fi revizuite și uniformizate în conformitate cu terminologia legală aplicabilă.	cerințele de interoperabilitate. Se acceptă Proiectul a fost revizuit prin instituirea unei abordări integrate, fiind prevăzută dezvoltarea unui singur sistem informațional de stat – „Sistemul informațional privind biodiversitatea (SIB). Acesta include, în mod modular, funcționalitățile aferente: • evidenței ariilor naturale protejate; • monitorizării biodiversității; • supravegherii speciilor alogene invazive. În consecință, acțiunile din Planul de acțiuni au fost reformulate prin: • comasarea acțiunilor cu obiect similar; • eliminarea suprapunerilor și dublărilor; • clarificarea relației dintre componentele sistemului. Se acceptă. Proiectul a fost completat prin includerea temeiului juridic aferent dezvoltării sistemului
--	--	---	---

			informațional în domeniul biodiversității, cu referire la cadrul normativ sectorial în domeniul protecției mediului. Totodată, a fost introdusă o acțiune distinctă care prevede elaborarea și aprobarea cadrului normativ necesar pentru instituirea și funcționarea Sistemului informațional de stat SNMB, inclusiv reglementarea structurii, funcționalităților, regimului datelor și responsabilităților instituționale.
21.	Agenția Națională pentru Sănătate Publică scr. Nr. 01-21-1675 din 31.03.2026	Lipsa de obiecții și propuneri	S-a luat act
22.	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor Scr. nr. 05-1883 din 07.04 2026	Lipsa de obiecții sau propuneri.	S-a luat act
23.	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Notificarea susținerii proiectului (e-legiferare 11.05.2026)	S-a luat act
24.	Centrul Național Anticorupție Scr. Nr. 06/2/8093 din 05.05.2026	Prin prezenta, cu referire la proiectul hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea Programului privind diversitatea biologică pentru anii 2026-2030 (număr unic 271/MM/2026), comunicăm următoarele. Prezentul proiect este un proiect de act normativ exceptat de la expertiza anticorupție, în sensul art. 28 alin. (2) lit. a) din Legea integrității nr. 82/2017. Conform legii prenotate: „Agenții publici și entitățile publice cu drept de inițiativă legislativă, alte entități publice care elaborează și promovează proiecte de acte legislative și normative, precum și Secretariatul Parlamentului, în cazul inițiativelor legislative ale deputaților, au	S-a luat act

		obligația de a supune expertizei anticorupție proiectele de acte, cu excepția documentelor de politici și documentelor de planificare”. Prin urmare, proiectul prenotat nu se supune expertizei anticorupție.	
25.	Academia de Științe a Moldovei Scr. nr. 227-14/7 din 17.05.2026	Programul privind diversitatea biologică pentru anii 2026–2030 are o importanță strategică, deoarece stabilește direcțiile necesare pentru conservarea speciilor, habitatelor naturale și utilizarea durabilă a resurselor naturale. Prin implementarea acestuia se contribuie la menținerea echilibrului ecologic, reducerea degradării mediului și conservarea patrimoniului natural al țării. Cu toate acestea, pentru a asigura eficiența implementării și impactul real al măsurilor propuse, se formulează unele obiecții și recomandări, după cum urmează. <u>CAPITOLUL 1.</u> p.3. Obiecție: În lista ODD-urilor lipsește ODD 2: Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile. În special ținta 2.5 - Până în 2020, menținerea diversității genetice a semințelor, plantelor cultivate și animalelor de fermă și domestice și a speciilor lor sălbatice înrudite, inclusiv prin bănci de semințe și plante gestionate corect și diversificate la nivel național, regional și internațional, precum și promovarea accesului și un schimb corect și echitabil al beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și cunoștințelor tradiționale asociate, conform acordurilor internaționale. Este vorba despre indicatorii 2.5.1 Numărul de resurse genetice (a) vegetale și (b) animale pentru alimentație și agricultură asigurate în instalații de conservare pe termen mediu sau lung; și 2.5.2. Ponderea de rase locale clasificate ca fiind în risc de dispariție Se propune: de inclus și ODD 2, pentru a realiza Obiectivul specific 3.4. Conservarea diversității genetice a speciilor domestice și sălbatice, inclusiv prin promovarea raselor și soiurilor tradiționale și prin asigurarea repartizării corecte și echitabile a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice. <u>Capitolul 2, Secțiunea a 3-a</u> p.110 Obiecție: Este important de a menționa că nu doar Grădina Botanică și USMF dispun de colecții de plante	Urmare a obiecției Cancelariei de Stat Pct. 3 a fost reformulat, iar menționarea ODD2 a fost se regăsește la pct. 275.

	p. 136 Obiecție: Este necesar de a revizui fragmentul: Diversitatea genetică a Republicii Moldova reprezintă fundamentul natural al securității ecologice, alimentare și economice a statului. Aceasta cuprinde totalitatea resurselor genetice, incluzând speciile sălbatice de plante, animale, fungi și microorganisme, soiurile agricole și rudele lor sălbatice, precum și rasele de animale domestice. Se propune: Diversitatea genetică a Republicii Moldova reprezintă fundamentul securității ecologice, alimentare și economice la nivel național, incluzând totalitatea resurselor genetice: specii sălbatice de plante, animale, fungi și microorganisme, soiuri agricole și rudele lor sălbatice, precum și rase de animale domestice. p. 137. Obiecție: Se creează impresia că importanța resurselor genetice se reduce doar la agricultură, medicină și biotehnologii. În realitate, aria este mult mai largă, ce include și silvicultură, și industria alimentară, farmacologie modernă, cercetare, restaurare ecologică etc.). Se propune: Diversitatea genetică furnizează resurse esențiale pentru o gamă largă de domenii, inclusiv agricultura (semințe și varietăți locale), horticultura, silvicultura, industria alimentară, medicina tradițională și farmacologia modernă, biotehnologiile, cercetarea și restaurarea ecologică, contribuind totodată la adaptarea ecosistemelor la schimbările climatice și la menținerea echilibrului ecologic. P. 138 Obiecție: nu este bine formulate fraza: ”Gestionarea responsabilă a acestor resurse genetice garantează atât protecția biodiversității, cât și dezvoltarea durabilă a economiei naționale, transformând flora spontană într-un activ strategic al Republicii Moldova”. Se propune: ”Gestionarea responsabilă a acestor resurse genetice contribuie la protecția biodiversității și la dezvoltarea durabilă a economiei naționale, inclusiv prin valorificarea potențialului florei spontane.” p. 140 Obiecții: 1. Prima frază necesită reformulare Se propune: Diversitatea biologică națională constituie o rezervă de resurse genetice esențiale, care contribuie la stabilitatea ecosistemelor și oferă un potențial semnificativ pentru utilizări economice și	Se acceptă. Se acceptă. Se acceptă. Se acceptă.
--	---	---

	științifice, inclusiv în agricultură, acvacultură, medicină și biotehnologii 2. Prima frază este generală și conceptuală, iar frazele următoare vizează în mod direct conservarea faunei sălbatice și a habitatelor naturale, însă lipsește o frază de legătură care să asigure continuitatea logică dintre idei; Se propune: Diversitatea biologică națională constituie o rezervă de resurse genetice esențiale, care contribuie la stabilitatea ecosistemelor și oferă un potențial semnificativ pentru utilizări economice și științifice, inclusiv în agricultură, acvacultură, medicină și biotehnologii. În acest context, conservarea biodiversității devine o condiție fundamentală pentru menținerea acestor resurse și pentru asigurarea funcționării durabile a ecosistemelor. 3. Fraza: ”Conservarea faunei sălbatice și a habitatelor naturale reprezintă astfel o prioritate strategică pentru Republica Moldova, asigurând nu doar protecția biodiversității, ci și menținerea capitalului genetic necesar adaptării la schimbările climatice și dezvoltării durabile.”, necesită reformulare Se propune: Conservarea faunei sălbatice și a habitatelor naturale reprezintă o prioritate strategică pentru Republica Moldova, contribuind nu doar la protecția biodiversității, ci și la menținerea capitalului genetic — în sensul conservării resurselor genetice și a variabilității ereditare — necesar adaptării speciilor la schimbările climatice și susținerii securității alimentare și a dezvoltării durabile.” Astfel, p.140 se propune de a fi reformulate după cum urmează: Diversitatea biologică națională constituie o rezervă de resurse genetice esențiale, care contribuie la stabilitatea ecosistemelor și oferă un potențial semnificativ pentru utilizări economice și științifice, inclusiv în agricultură, acvacultură, medicină și biotehnologii. În acest context, conservarea biodiversității devine o condiție fundamentală pentru menținerea acestor resurse și pentru asigurarea funcționării durabile a ecosistemelor. Conservarea faunei sălbatice și a habitatelor naturale reprezintă o prioritate strategică pentru Republica Moldova, contribuind nu doar la protecția biodiversității, ci și la menținerea capitalului genetic — în sensul conservării resurselor genetice și a variabilității ereditare — necesar adaptării speciilor la schimbările climatice și susținerii securității alimentare și a dezvoltării durabile.” p. 141 Conform definiției acceptate în literatura de specialitate și în documentele Convenției privind Diversitatea Biologică (CBD, 1992), conservarea <i>ex situ</i> reprezintă păstrarea componentelor diversității biologice în afara habitatelor naturale, în condiții controlate. Conservarea <i>ex situ</i> a resurselor genetice vegetale se realizează atât în grădinile botanice, cât și în băncile de gene, aceste două structuri fiind complementare în	Se acceptă Se acceptă. Se acceptă
--	---	--

	procesul de conservare În acest context în p. 141 se propune de inclus și date cu referire la conservarea <i>ex situ</i> a resurselor vegetale și în cadrul băncilor de gene. Este vorba despre banca de gene din cadrul Laboratorului de Resurse Genetice Vegetale, Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor al Universității de Stat din Moldova, Colecția Națională de Microorganisme Nepatogene de la Institutul de Microbiologie și Biotehnologie al Universității Tehnice a Moldovei, banca genetică republicană din cadrul Centrului de Reproducere a Animalelor. p. 146 Obiecții: Necesită reformulare fraza: ” Diversitatea biologică agricolă vegetală, inclusiv „rudele sălbatice” ale plantelor cultivate, este păstrată ex-situ în terenurile experimentale și colecțiile de semințe gestionate de instituțiile de cercetare. Argumentare: În contextul diversității genetice, interesul pentru conservare nu se limitează la rudele sălbatice ale plantelor de cultură, ci include și alte categorii de resurse genetice, precum soiurile cultivate și hibrizii, populațiile locale (soiuri tradiționale), precum și materialul de ameliorare – linii genetice, hibrizi, mutanți și populații segregate. Se propune: Diversitatea biologică agricolă vegetală, incluzând soiurile cultivate, hibrizii, populațiile locale (soiuri tradiționale), materialul de ameliorare (linii genetice, mutanți, populații segregate), precum și rudele sălbatice ale plantelor cultivate, este conservată <i>ex situ</i> în terenuri experimentale și în colecții de semințe gestionate de instituțiile de cercetare P. 147 Obiecții: Trebuie de reformulat propoziția: ” Colecția de semințe și alte materiale genetice ale Băncii Naționale de Gene, administrată de Centrul de Resurse Genetice Vegetale (actualmente Laboratorul Resurse Genetice Vegetale din cadrul Institutului de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor al USM), menține și monitorizează circa 5.400 de probe din 34 familii botanice, 145 genuri și 223 specii, incluzând principalele soiuri de cereale, porumb (peste 700 de probe), leguminoase, legume (820 soiuri), ardei (200 genotipuri) și vinete (60 soiuri). 1. Este necesară menționarea doar a denumirii actuale a instituției – Laboratorul de Resurse Genetice Vegetale din cadrul Institutului de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor al USM; 2. În conformitate cu terminologia utilizată în băncile de gene, noțiunea de „probe” trebuie înlocuită cu	Se acceptă Se acceptă Se acceptă Se acceptă
--	--	---

	„mostre de semințe” sau „accesii”; 3. Datele referitoare la numărul de mostre și la colecțiile de germoplasma vegetală necesită actualizare. Astfel, cu toate cele menționate se propune: Colecția de semințe și alte materiale genetice ale Băncii Naționale de Gene, administrată de Laboratorul de Resurse Genetice Vegetale din cadrul Institutului de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor al Universității de Stat din Moldova, asigură conservarea și gestionarea a circa 5.400 mostre de semințe (accesii) <u>din 34 familii botanice, 145 genuri și 223 specii, incluzând principalele culturi de cereale, porumb (peste 700 de accesii), leguminoase și legume (820 soiuri), ardei (200 genotipuri) și vinete (60 soiuri).</u>” p. 150 Obiecție: De rând cu Protocolul de la Nagoya și în Tratatul Internațional privind resursele genetice pentru alimentație și agricultură, sunt incluse prevederi internaționale privind partajarea echitabilă a beneficiilor (ABS), doar că ele sunt specific pentru resursele genetice vegetale pentru agricultură și alimentație, utilizând un Sistem Multilateral de acces și partajare a beneficiilor. Se propune: de a include și Tratatul Internațional privind resursele genetice pentru alimentație și agricultură p. 151 Obiecție: Este necesar de a reformula propoziția: ” Deși colecțiile naționale de floră, faună și agrobiodiversitate sunt importante, este nevoie de finanțare suplimentară pentru completarea și menținerea lor, inclusiv în bănci de gene și exploatații agricole”. Se propune: ”Deși colecțiile naționale de resurse genetice vegetale și animale constituie componente esențiale ale diversității biologice a Republicii Moldova, se impune asigurarea unei finanțări suplimentare pentru completarea și menținerea acestora, inclusiv prin bănci de gene și exploatații agricole”. Argumentare: Este important de a menționa că „agrobiodiversitatea sau resursele genetice agricole” nu sunt o categorie paralelă cu plantele și animalele — ele sunt, de fapt, parte din ele, de aceea se propune de a utiliza ”Resurse genetice vegetale și animale” <u>Secțiunea a 14-a</u> p. 235. Obiecție: nu este corectă subestimarea rolului instituțiilor științifice în conservarea biodiversității.”	Se acceptă Se acceptă
--	---	---

	Argumentare: În urma reformelor instituționale adoptate prin Hotărârile Guvernului nr. 50/2018 și nr. 485/2022, sistemul național de cercetare a trecut printr-un proces de reorganizare structurală. Aceste procese au implicat nu doar perioade de adaptare instituțională, ci și modificări de ordin procedural și administrativ, care continuă să influențeze activitatea de cercetare. În acest context, continuitatea unor programe științifice, stabilitatea organizațională și capacitatea de implementare a proiectelor în domeniul biodiversității au fost afectate de complexitatea procedurilor și de cerințele administrative suplimentare, inclusive și de pierderea personalității juridice. Rolul Academiei de Științe în elucidarea problemelor ce țin de conservarea biodiversității este semnificativ. Aceasta contribuie prin organizarea diverselor evenimente științifice, precum conferințe, mese rotunde și lansări de carte. O contribuție majoră a AȘM constă în elaborarea anuală a Raportului privind starea științei în Republica Moldova, în care sunt prezentate rezultate relevante în domeniul conservării biodiversității, dar și în alte domenii, obținute în cadrul proiectelor instituționale realizate de colective științifice din instituțiile de cercetare ale țării. p. 240 Obiecții: 1. Se propune de a include și Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară, în cadrul căruia sunt realizate cercetări privind sănătatea animalelor, ameliorarea și conservarea resurselor genetice animale etc. 2. Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor este inclus în listă, dar nu sunt enunțate problemele de cercetare, de rând cu alte instituții menționate. <u>CAPITOLUL II</u> 249.2. Obiectivul General 2: 249.2.2. Obiecție: de corectat greșeala: "Reducerea presiunilor antropice asupra speciilor de floră și faună sălbatică...." De înlocuit "de floră și faună" în "din flora și fauna" Se propune: "Reducerea presiunilor antropice asupra speciilor din flora și fauna sălbatică prin implementarea unor măsuri normative, administrative și de management care să prevină degradarea și să	Se acceptă Se acceptă Se acceptă
--	--	--

	sprijine refacerea populațiilor speciilor afectate”. 249.3 Obiectivul General 3: Nu este corect formulate fraza: ”Contribuția florei și faunei sălbatice și a habitatelor naturale la asigurarea unui mediu sigur, curat, sănătos și durabil este menținută și valorificată prin acțiuni coordonate la nivel național și local”. Argumentare: nu „existența simplă a florei și a faunei”, asigura un mediu sigur, curat.... ci protecția sau conservarea lor contribuie la acest fapt. Se propune: Conservarea florei și faunei sălbatice și a habitatelor naturale contribuie la menținerea unui mediu sigur, curat, sănătos și durabil, prin acțiuni coordonate la nivel național și local. 249.3.4. Obiecție: nu este clar formulate propoziția: Conservarea diversității genetice a speciilor domestice și sălbatice, inclusiv prin promovarea raselor și soiurilor tradiționale și prin asigurarea repartizării corecte și echitabile a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice. Se pune întrebarea: care specii domestice și sălbatice sunt, de plante sau animale? Se propune: Conservarea diversității genetice a resurselor genetice vegetale și animale, inclusiv prin promovarea raselor și soiurilor tradiționale și prin asigurarea repartizării corecte și echitabile a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice. <u>Capitolul III: IMPACTUL PROGRAMULUI</u> p. 253 Obiecție: de inclus si ODD 2, cu Ținta 2.5: Menținerea diversității genetice în producția de alimente <u>ANEXA</u> p.3.3.5 Observație: De corectat ” Ministerul Mediului, Instituții Parteneri de dezvoltare de cercetare și universități” de corectat în ”	Se acceptă Se acceptă Se acceptă
--	---	--

		speciilor și raselor de animale agricole indigene și pe cale de dispariție.” Observație 2: La capitolul instituțiile responsabile, este necesar de a adăuga și Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară, în componența căreia există Centrul de Reproducere a Animalelor, care deține banca genetică republicană. p. 4.2.1 Observație: Începutul frazei ”Monitorizarea datelor, informației și cunoștințelor” nu este prea potrivită, deoarece monitorizarea datelor ține de colectare, măsurare, observații în teren etc., iar informațiile și cunoștințele sunt rezultate ale prelucrării datelor. Se propune: Monitorizarea datelor privind biodiversitatea și utilizarea acestora pentru generarea de informații și cunoștințe necesare fundamentării politicilor și a procesului decizional. 4.2.2. Observație: Nu este clar formulate fraza: ”Asigurarea stocării sistematice și a accesului reglementat la datele de monitorizare” Se propune: Asigurarea colectării și stocării sistematice a datelor de monitorizare, precum și a accesului reglementat la acestea.” 4.4.1. Observații: Nu este clar formulate fraza: ”Consolidarea transferului de informații și a datelor spațiale privind biodiversitatea între actorii științifici, instituțiile relevante și specialiștii din alte sectoare” Se propune: ”Consolidarea schimbului de informații și date spațiale privind distribuția și starea biodiversității între actorii științifici, instituțiile relevante și specialiștii din alte sectoare” Academia de Științe salută și susține elaborarea Programului privind diversitatea biologică, acesta reprezentând un pas necesar și oportun pentru consolidarea eforturilor naționale de protecție a naturii și pentru asigurarea dezvoltării durabile.	Se acceptă Se acceptă Se acceptă Se acceptă
26.	Institutul de Ecologie și Geografie scr.nr. 55 din 30.03.2026	Pentru îmbunătățirea conținutului programului, <u>propunem</u> următoarele ajustări: ➤ În <i>Secțiunea a 2-a, Ecosistemele naturale</i>, unde este descrisă situația actuală și factorii de impact asupra ecosistemele naturale și <i>seminaturale</i>, introducerea unui subpunct/abzaț despre <u>spațiile verzi urbane</u> ca ecosisteme seminaturale (după punctul 43), și anume: Ecosisteme seminaturale - spațiile verzi urbane prezintă componente definitorii ale echilibrului	Se acceptă

		ecologic, conservării biodiversității, atenuării schimbărilor climatice, atractivității și calității vieții. Pe teritoriul țării, ele ocupă 6,6 mii ha, ceea ce reprezintă 12,8% din suprafața terenurilor din intravilanul localităților urbane¹. Pe fondul unei urbanizări rapide și al dezvoltării infrastructurii, orașele țării se confruntă cu o reducere a suprafețelor de spații verzi, subliniind necesitatea întăririi politicilor de protecție și extindere a spațiilor verzi². ➤ În <i>Secțiunea a 3-a Diversitatea speciilor de floră și fauna</i>, după punctul 60, de separat informațiile aduse despre ciuperci, de informații <u>despre licheni</u>, prin includerea unui nou subpunct și anume: Lichenii - bioindicatori veritabili ai stabilității și rezilienței ecosistemelor naturale și seminaturale către modificările de mediu – cuprind, pe teritoriul țării, circa 200 specii³, dintre care 13 specii de licheni sunt incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova (ediția a III-a). Lichenii sunt extrem de sensibili la factorii stresanți ai mediului, în special poluarea atmosferică, acidifierea precipitațiilor și schimbările climatice. ➤ Fraza „În perioada 2000-2015, ponderea speciilor de plante rare a crescut cu cca 40%”, se repetă, punctul 68, pc.71. Considerăm că trebuie înlăturată această frază din pc.71. ➤ În Tabelul 17 – “Indicatori de monitorizare și evaluare”, la Obiectivul general 1; Obiectiv specific 1.2: Restaurarea ecosistemelor degradate și îmbunătățirea capacității acestora de a furniza servicii ecosistemice, inclusiv prin aplicarea abordărilor ecosistemice de atenuare și adaptare la schimbările climatice, propunem un <u>indicator de monitorizare</u>, adițional, sub denumirea: “<i>Pondere suprafețelor de spații verzi (%) din suprafața terenurilor din intravilanul localităților urbane, cu respectarea standardelor de cantitate și calitate din domeniu</i>”. <u>Argumente:</u> Organizația Mondială a Sănătății (OMS), recomandă un minim de 9 metri pătrați de spațiu verde urban pe persoană, iar accesul către spațiul verde să fie la o distanță de 15 minute de mers pe jos. Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii (IUCN) recomandă respectarea “Regulii 3-30-300”, adică: - 3 copaci maturi pentru fiecare locuință (fiecare locuitor al orașului ar trebui să poată vedea cel puțin trei copaci mari din locul în care trăiește, lucrează, învață sau primește îngrijiri. Acest lucru promovează bunăstarea psihologică și conexiunea cu natura și, de asemenea, îmbunătățește recuperarea mentală,	Se acceptă Se acceptă. Fraza a fost exclusă Se acceptă
--	--	---	--

¹ Infrastructura străzilor din localitățile urbane în anul 2024. Banca de date statistice. Mediul înconjurător. Infrastructura edilitară. Biroul Național de Statistică. Disponibil on-line:

https://statistica.gov.md/ro/infrastructura-strazilor-din-localitatile-urbane-in-anul-2024-9572_61762.html

² Raport de progres privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă în Republica Moldova. 2024. Guvernul Republicii Moldova. Disponibil online: <https://gov.md/sites/default/files/Filepdf/Raport%20ODD%202024.pdf>

³ Begu A. (2011). Ecobioindicația: premise și aplicare. Chisinau, Digital Hardware SRL. 166 p.

27.	Institutul de Ecologie și Geografie Scr. Nr. 72 din 05.05.2026	Lipsa obiecțiilor și propunerilor	
28.	Institutul de Zoologie Scr. nr. 36/1 din 02.04.2026	1. Programul este elaborat de către Ministerul Mediului, cu susținerea I.P. Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului (ONIIPM) și în colaborare cu instituțiile Științifice de profil și asociațiile de mediu. 2. Pe parcursul perioadei de elaborare, Programul a fost supus consultărilor publice pe diverse platforme de dialog, inclusiv au fost organizate seminare tematice regionale cu antrenarea experților ONIPM, ICAS și a instituțiilor științifice de profil din cadrul USM. 3, Având în vedere cele menționate mai sus, considerăm oportun ca Institutul de Zoologie și Grădina Botanică Națională (Institut) „Alexandru Ciubotaru” să fie implicate oficial în activitățile specifice prevăzute în Tabelul 17 „Indicatori de monitorizare și evaluare” din cadrul Programului privind diversitatea biologică pentru anii 2026-2030, după cum urmează: ○ Numărul speciilor invazive (de înlocuit "speciilor invazive" cu "speciilor native") de interes comunitar incluse în programe de conservare (obiectivul specific 2.2); ○ Număr de campanii, materiale și programe de educație pentru creșterea gradului de conștientizare privind importanța biodiversității (obiectivul specific 2.2.) ○ Numărul campaniilor de informare și instruire privind prevenirea răspândirii speciilor alogene invazive (obiectivul specific 3.2.); ○ Metodologia de calcul a daunei cauzate florei, faunei și habitatelor naturale	Se acceptă parțial. În Tabelul 17 sunt indicate „Instituții științifice”.
29.	Institutul de Zoologie Scr. nr. 61/01 din 12.05.2026	Lipsa de obiecții și propuneri	S-a luat act

31.	Dl Arcadie Capcelea, expert internațional în domeniul biodiversității	Parte a procesului de consultare publică a proiectul <i>Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului privind diversitatea biologică pentru anii 2026-2030</i>, plasat pe pagina web a Ministerului Mediului https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborari-programului-privind-biodiversitatea-pentru-anii-2026-2030/12538 în calitatea mea de expert internațional în domeniul biodiversității înaintez spre atenția Dvs următoarele recomandări cu privire la proiectul sus menționat. 1) Propun includerea mențiunii cu referire la evaluării prealabile (ESM) pentru determinarea necesității efectuării evaluării strategice de mediu <i>În temeiul art. 5 alin. (3) din Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu Programul a fost supus evaluării prealabile și trimis spre examinării solicitării Ministerului Mediului spre examinare și determinarea necesității efectuării evaluării strategice de mediu. Urmare a examinării și verificării informației prezentate, aplicând criteriile de determinare a necesității efectuării evaluării strategice de mediu prevăzute în anexa nr. 1 la Legea nr. 11/2017, precum și în urma consultării cu autoritățile publice interesate, prin decizia Nr. 04-08/3595 din 31.12.2025 Ministerul Mediului decide că „Programul privind biodiversitatea pentru anii 2026–2030 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia” nu va avea efecte semnificative asupra mediului și sănătății populației și nu necesită a fi supus evaluării strategice de mediu.</i> 2) La punctul 27 nu este menționat documentul de referință a estimărilor propuse cu referire la serviciile de polenizare și degradarea funcțională a ecosistemelor. <i>27. Menținerea nivelului actual de poluare va conduce, pe termen mediu, la reducerea cu 10–30% a abundenței populațiilor de specii sensibile, reducere cu 15–25% a serviciilor de polenizare, la degradarea funcțională a până la 40% din ecosistemele acvatice mici, scăderea cu 10–20% a capacității naturale de autoepurare a apelor, la pierderea progresivă a diversității genetice și la diminuarea cu 15–25% a unor servicii ecosistemice esențiale, pierderi indirecte în productivitatea agricolă estimate la 3–7% anual în zonele vulnerabile generând costuri socio-economice semnificative.</i>	Se acceptă Se acceptă. Intervalele procentuale prezentate au reprezentat estimări sintetice, rezultate din agregarea și interpretarea datelor din rapoarte și studii internaționale relevante. Acestea reflectă ordine de mărime ale impactului poluării asupra biodiversității și serviciilor ecosistemice și nu constituie rezultatul unei modelări cantitative unice la nivel național. În acest context, pentru a
-----	---	---	--

		3) La secțiunea cu privire la Ecosistemele naturale, să fie inclusă și estimarea suprafețelor forestiere ocupate de <i>Salcâm</i> și impactul acestuia asupra ecosistemelor, și consider oportun că secțiunea să înceapă cu conținutul reflectat în pct. 44, care subliniază impactul semnificativ al activităților antropice asupra ecosistemelor naturale. Ținând din faptul că construcția barajului de la Costești- Stîncă a afectat regimul hidrologic și speciile acvatice ale râului Prut, consider că obiectul dat urmează a fi inclus la pct. 48. Degradarea ecosistemelor de apă dulce, unde momentan se regăsește doar referința la complexul Novo-Dnestrovk. 4) Reieșind din conținutul prezentat în cadrul secțiunii precum și definițiile incluse în cadrul normativ în vigoare, propun modificarea denumirii <i>Secțiunii 5 Rețeaua ecologică națională și arii protejate</i>, precum și referința prin text la REN	asigura un nivel sporit de rigoare metodologică și a evita eventuale interpretări eronate privind precizia datelor, formulările au fost revizuite, prin utilizarea unor estimări mai prudente și a unor exprimări de ordin general. Se acceptă parțial. Estimarea suprafeșelor ocupate de salcîmete au fost incluse. Mutarea pct. 44 la începutul secțiunii ar afecta coerența logică a expunerii, prin introducerea unor concluzii înaintea fundamentării descriptive, și ar diminua claritatea structurii pentru cititor. Totodată, conținutul pct. 44 are un caracter sintetic și transversal, fiind adecvat ca element de tranziție între partea descriptivă și cea analitică sau ca introducere a subsecțiunii privind presiunile asupra ecosistemelor, poziționare care este deja asigurată în structura actuală. Se acceptă
--	--	--	--

	5) Cu referire la <i>Metodologie națională de evaluare și cartografiere a ecosistemelor și a serviciilor ecosistemice</i>, menționată în pct. 90, consider că nici nu e necesar de a avea o așa metodologie. Nu am găsit astfel de metodologii oficial adoptate în alte țări. Sunt, evident metodologii aplicate - inclusiv și un document al UE dar ele sunt ca exemple care pot fi utile și RM - când va fi nevoie. Respectiv nu cred că e necesar de a avea și o astfel de activitate în programul actual. 6) La pct, 148. Resursele genetice de animale se cere o completare cu informații suplimentare care e situația în republică, care sunt problemele și provocările. 6) Se propune completarea <i>Secțiunea a 11-a. Impactul poluării asupra biodiversității</i> cu următoarele informații: - Recunoscând necesitatea prevenirii poluării aerului de la sursele mobile, care actual predomină în Republica Moldova, Programul privind promovarea economiei verzi și a economiei circulare prevede reducerea volumului de emisii de substanțe poluante raportate la o persoană de la 60 la 40 kg. - Poluarea apei. Pentru îmbunătățirea situației în acest domeniu, conform Programului privind promovarea economiei verzi și a economiei circulare se planifică îmbunătățirea clasei de calitate a apelor râurilor Nistru și Prut – de la clasa III la clasa a doua (cu o poluare mai redusă) și a râurilor mici – de la clasa IV la clasa III. - Generarea deșeurilor. Luând cont de importanța reducerii poluării de la deșeuri, Guvernul republicii, prin Strategia de Mediu ca numărul de depozite neconforme închise, recultivate în anii 2024 – 2030 să se reducă cu 170 iar suprafața acestora să fie redusă cu 185 ha (actual 1224 ha). O sarcină și mai ambițioasă în acest sens este pusă de către actualul Guvern al Republicii Moldova în Programul său de activitate – de recultiva până la 300 gunoiști neautorizate din cel puțin 12 raioane. - Având în vedere importanța acestei probleme, Programul de promovare a Economiei Verzi – propune reducerea cu 10% către anul 2026 și cu 20% - către anul 2028 din volumul total de 116 mii de deșeuri din plastic. - Propun înlocuirea Tabelului 10 Generarea și valorificarea deșeurilor în anii 2020-2022 cu cu unul ce va reflecta dinamica numărului și suprafețelor de depozite de deșeuri din republică, inclusiv a celor neconforme, - e mult mai adecvată pentru problema biodiversității	Se acceptă Se acceptă Nu se acceptă. Menționăm că secțiunea respectivă are rolul de a prezenta analiza situației și impactul poluării asupra biodiversității, fiind deja fundamentată pe date statistice, tendințe și evaluări relevante la nivel național. Informațiile propuse vizează ținte și măsuri specifice din alte documente de politici (Programul privind promovarea economiei verzi și a economiei circulare, Strategia de mediu), care țin de etapa de intervenție și implementare, nu de analiza situației. În acest context, includerea acestor elemente în Secțiunea a 11-a ar conduce la o suprapunere de conținut și la diminuarea coerenței structurale a Programului, prin amestecarea nivelurilor de
--	---	---

		7. Se propune completarea Tabelului 16. Corelarea Țintelor globale privind biodiversitate cu ținte naționale, cu o coloniță suplimentară: Tabelul 16 Corelarea Țintelor globale privind biodiversitate cu ținte naționale <table> <tr> <th>Obiectivele globale A,B,C,D</th><th>Ținte globale Cadrul Global de Biodiversitate</th><th>Țintele naționale</th><th>Ținta RM (2026–2030)</th></tr> <tr> <td>A.</td><td>Ținta 1. Toate ariile sunt planificate sau gestionate pentru a reduce pierderea zonelor de o importanță ridicată pentru biodiversitate pentru a se apropia de zero.</td><td>Ținta MD 1: Asigurarea cadrului instituțional și aplicarea unui management eficient pentru fondul forestier și rețele ecologice național</td><td><i>Strategia de Mediu, SND 2030 și Programul Biodiversității</i> - Extinderea ariilor protejate la 10% din teritoriu, extinderea și integrarea Rețelei Emerald Elaborarea și implementarea planurilor de management al Ariilor protejate <i>Legile privind ESM (2017) și EIM (2014) –</i></td></tr> </table>	Obiectivele globale A,B,C,D	Ținte globale Cadrul Global de Biodiversitate	Țintele naționale	Ținta RM (2026–2030)	A.	Ținta 1. Toate ariile sunt planificate sau gestionate pentru a reduce pierderea zonelor de o importanță ridicată pentru biodiversitate pentru a se apropia de zero.	Ținta MD 1: Asigurarea cadrului instituțional și aplicarea unui management eficient pentru fondul forestier și rețele ecologice național	<i>Strategia de Mediu, SND 2030 și Programul Biodiversității</i> - Extinderea ariilor protejate la 10% din teritoriu, extinderea și integrarea Rețelei Emerald Elaborarea și implementarea planurilor de management al Ariilor protejate <i>Legile privind ESM (2017) și EIM (2014) –</i>	analiză cu cele de planificare strategică. Totodată, Programul asigură deja corelarea cu aceste documente prin obiectivele și acțiunile prevăzute în capitolele relevante, fără a dubla sau reproduce Țintele sectoriale specifice. Prin urmare, se consideră că structura actuală a secțiunii este adecvată și nu necesită completări în sensul propus. Nu se acceptă. Propunerea de completare a Tabelului 16 cu o coloană suplimentară nu a fost acceptată, întrucât structura actuală asigură deja corelarea dintre obiectivele globale, Țintele naționale și instrumentele de implementare relevante. Informațiile incluse în ultima coloană reflectă, în mod sintetic, măsurile și intervențiile prevăzute în documentele de politici și în Planul de acțiuni aferent Programului. În acest context, nu se consideră necesară completarea tabelului cu o coloană suplimentară, având în vedere că rolul acestuia este de a asigura o corelare strategică între nivelul global și cel național, și nu de a detalia aspectele operaționale.
Obiectivele globale A,B,C,D	Ținte globale Cadrul Global de Biodiversitate	Țintele naționale	Ținta RM (2026–2030)								
A.	Ținta 1. Toate ariile sunt planificate sau gestionate pentru a reduce pierderea zonelor de o importanță ridicată pentru biodiversitate pentru a se apropia de zero.	Ținta MD 1: Asigurarea cadrului instituțional și aplicarea unui management eficient pentru fondul forestier și rețele ecologice național	<i>Strategia de Mediu, SND 2030 și Programul Biodiversității</i> - Extinderea ariilor protejate la 10% din teritoriu, extinderea și integrarea Rețelei Emerald Elaborarea și implementarea planurilor de management al Ariilor protejate <i>Legile privind ESM (2017) și EIM (2014) –</i>								

					solicită efectuarea evaluării biodiversității pentru programele și proiectele ce pot afecta siturile Emerald	Introducerea unei astfel de coloane ar conduce la duplicarea informației deja prezentate și la supraîncărcarea tabelului, afectând lizibilitatea și claritatea acestuia. Totodată, detalierea acțiunilor este realizată în mod corespunzător în Planul de acțiuni al Programului, care constituie cadrul operațional de implementare.
	A.	Ținta 2. 30% din zonele degradate sunt în curs de restaurare eficientă	Ținta MD 2: Reconstrucția ecologică a ecosistemelor degradate pentru asigurarea a cel puțin 10 % din terenuri degradate	Programul de activitate a GRM - Reabilitarea primelor lacuri de importanță națională, pentru a restabili capacitatea de stocare a apei și biodiversitatea acvatică, curățarea și restabilirea a 150 km de râuri Programul biodiversitate - Reconstrucția ecologică a ecosistemelor degradate pentru restabilirea a cel puțin 10 % din terenuri degradate și restabilirea a 1700 ha păduri publice de stat și 500 ha terenuri proprietate APL reabilitate și/sau reîmpădurite, împădurite - Executarea lucrărilor de regenerare a solului și replantare a vegetației native pe minimum 50 ha de zone umede, în baza unui plan tehnic de intervenție aprobat Programul de extindere a pădurilor –		

					restaurarea a 35 mii ha de păduri degradate <i>Proiectul GEF</i> (i) Suprafață forestieră tratată ecologic în peisajele țintă – 200 ha, (ii) Suprafață de peisaje ale albiei râului restaurată și protejată în afluenții selectați de-a lungul râului Nistru– 500 ha (iii) Suprafață de teren (pajiști/fânețe, (iv) păduri/perdele forestiere, corpuri de apă) aflată sub planuri de management durabil / planificare NbS axată pe practici agroforestiere și silvopastorale (hectare) – 10 000 ha		
		A.	Ținta 3. 30% din suprafețe sunt eficient conservate	Ținta MD 3. Extinderea suprafețelor de arii naturale protejate de stat până la 8% din teritoriul țării și asigurarea managementului durabil al acestora	<i>SND și Strategia de Mediu</i> - Extinderea sistemului național de arii protejate, coridoare ecologice până la 10% <i>Strategia Biodiversității</i> – extinderea terenurilor ariilor protejate până la 10% - Extinderea și integrarea Rețelei Emerald - Desemnarea unui sit Ramsar în zona Prutului de Mijloc - Țuțora		

					(Pădurea Domnească)		
		A.	Ținta 4. Recuperarea speciilor amenințate, menținerea diversității genetice și gestionarea conflictului om-animale sălbatice	Ținta MD 4. Protecția speciilor amenințate incluse în Cartea Roșie a RM	<i>Programul biodiversității</i> - Restabilirea populațiilor 2 specii de plante periclitare - Editarea ediției IV a Cărții Roșii - Îmbunătățirea managementului și stării speciilor amenințate		
		C.	Ținta 5. Recoltarea, utilizarea și comerțul cu specii sălbatice sunt durabile, sigure și legale	Ținta MD 5. Recoltarea, utilizarea și comerțul cu specii sălbatice sunt durabile, sigure și în conformitate cu prevederile legislației naționale și Convenției CITES	<i>Programul Biodiversitate</i> - Combaterea speciilor invazive și controlul comerțului ilegal		
		B.	Ținta 6. Reducerea ratelor de introducere și stabilire a speciilor alogene invazive cu 50%	Ținta MD 6. Managementul speciilor alogene invazive	<i>Programul biodiversității</i> – prevede perfecționarea legislației și monitorizării speciilor alogene.		
		A.B.	Ținta 7. Reducerea poluării, reducerea la jumătate a pierderilor de nutrienți și a riscului de pesticide	Ținta MD7. Reducerea poluării din toate sursele cu impact asupra biodiversității și serviciilor ecosistemice	<i>Strategia de Mediu</i> - Numărul de depozite neconforme închise, recultivate - 170 din 1139 - din 2024 – 2030, Suprafața depozitelor de deșeuri neconforme redusă, ha - cu 185 ha (actual 1224 ha) <i>Programul de</i>		

					<i>promovare a Economiei Verzi</i> - reducere cu 10% reduse în anul 2026 și cu 20% - în anul 2028 - din volumul total de 116 mii și - 10% de deșeuri din plastic reduse în anul 2026, cu 20% - în anul 2028 - din volumul total de 116 mii <i>SDN</i> – îmbunătățirea clasei de calitate a apelor râurilor – la clasa II de la III – Nistru și Prut, și - Cantitatea de emisii de substanțe poluante în aer de la sursele mobile, mii tone raportate la o persoană se va reduce de la 60 la 40 kg <i>Strategia de dezvoltare agricolă și rurală</i> - (i) creșterea înregistrate în agricultura ecologică cu cel puțin 10% din terenurile agricole (ii) Sprijinirea practicilor de agromediu și climă (cultivarea îngrășămintelor verzi, plantelor proteaginoase, asigurarea rotației culturilor, aplicarea practicilor „no-till” sau „minimum tillage”) cel	
--	--	--	--	--	--	--

					puțin pentru 5% din terenurile agricole (iii) Aplicarea bunelor practici agricole, inclusiv conservative, pe o suprafață de cel puțin 150 mii ha de terenuri agricole (iv) Realizarea proiectelor de îmbunătățiri funciare pe o suprafață de cel puțin 10 mii ha și (v) Suprafețele fâșiilor forestiere de protecție extinse pe o suprafață de 3000 ha <i>Programul de activitatea a GRM - recultivarea a până la 300 gunoiști neautorizate din cel puțin 12 raioane</i>		
		A.	Ținta 8. Reducerea la minimum a impactului schimbărilor climatice și al acidificării oceanelor, inclusiv prin soluții bazate pe natură și/sau abordări ecosistemice	Ținta MD8. Reducerea la minimum a impactului schimbărilor climatice inclusiv prin soluții bazate pe natură și/sau abordări ecosistemice	<i>Hotărârea GRM privind cadrul de monitorizare a implementării agendei 2030</i> - Până în anul 2030 asigurarea rezilienței climatice prin reducerea cu 50 % a riscurilor legate de schimbările climatice și prin facilitarea adaptării în 6 sectoare prioritare – agricultură, resurse de apă, sănătate, sectorul forestier, energie și		

					transport <i>Strategia de Mediu și Contribuția Națională Determinată în cadrul Acordului de la Paris</i> - reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră până în anul 2030 cu 70% comparativ cu 1990 după scenariul necondiționat (sau cu 88% după cel condiționat) asigurând contribuția Republicii Moldova la obținerea neutralității climatice până în anul 2050 - integrarea adaptării climatice în toate politicile publice.		
		A.B.	Ținta 9. Gestionarea durabilă a speciilor sălbatice aduce beneficii oamenilor	Ținta MD 9. Gestionarea durabilă a speciilor sălbatice din fondul forestier îmbunătățește, oferind beneficii sociale, economice și de mediu	<i>Programul Biodiversității</i> – asigurarea Managementului eficient al faunei cinegetice și piscicole Aprobarea planului de management cinegetic pentru 191 de fonduri cinegetice		
		A.	Ținta 10. Gestionarea în mod durabil a ariilor agricole, acvaculturii, pescuitului și	Ținta MD 10. Gestionarea în mod durabil a ariilor agricole, acvaculturii, pescuitului și silviculturii	<i>Strategia Agricolă</i> - -Creșterea suprafețelor înregistrate în agricultura ecologică cu cel puțin 10% din terenurile agricole		

			silviculturii		- Sprijinirea practicilor de agro-mediu și climă (cultivarea îngrășămintelor verzi, plantelor proteaginoase, asigurarea rotației culturilor, aplicarea practicilor „no-till” sau „minimum tillage”) cel puțin pentru 5% din terenurile agricole -Aplicarea bunelor practici agricole, inclusiv conservative, pe o suprafață de cel puțin 150 mii ha de terenuri agricole - Realizarea proiectelor de îmbunătățiri funciare pe o suprafață de cel puțin 10 mii ha, Suprafețele fâșilor forestiere de protecție extinse pe o suprafață de 3000 ha <i>Strategia Biodiversității</i> – resaturare agroecosistemelor și integrarea cerințelor mediului în politica agricolă		
		B.	Ținta 11. Restaurarea, menținerea și îmbunătățirea contribuțiilor naturii pentru oameni,	Ținta MD 11. Restaurarea, menținerea și îmbunătățirea contribuțiilor naturii, inclusiv serviciilor ecosisteme în sectoarele economiei naționale, în	<i>Programul biodiversității</i> – - Cartografierea și evaluarea ecosistemelor degradate - Elaborarea		

			inclusiv funcțiile și serviciile ecosistemice	mod deosebit la nivel local / la nivelul comunităților locale	Inventarului Forestier Național - Identificarea și desemnarea a noi suprafețe a ariilor de importantă valoroasă pentru biodiversitate și includerea lor în sistemul ariilor naturale protejate de stat - Evaluarea costurilor monetare și non monetare a serviciilor ecosistemice		
		B.	Ținta 12. Îmbunătățirea spațiilor verzi (albastre) și planificarea urbană pentru bunăstarea umană și biodiversitate	Ținta MD12. Îmbunătățirea spațiilor verzi (albastre) și planificarea urbană	<i>Strategia biodiversității</i> - specificări generale privind integrarea biodiversității în planificarea urbană		
		C.	Ținta 13. Partajarea corectă și echitabilă a beneficiilor obținute din resursele genetice, din informațiile privind secvența digitală și din cunoștințele tradiționale asociate	Ținta MD 13. Partajarea corectă și echitabilă a beneficiilor obținute din resursele genetice în conformitate cu prevederile protocolului de la Nagoya	<i>Programul biodiversității –</i> - Creșterea cu 10% a numărului de loturi de resurse genetice vegetale deținute în băncile publice de gene prin colectare, material de înmulțire și schimb de semințe - Punerea la dispoziție a resurselor genetice vegetale conservate ex situ și promovarea conservării acestora în exploatarea agricole		

					- Înființarea unei bănci naționale de gene in vitro pentru toate speciile și rasele de animale agricole indigene și pe cale de dispariție		
		A.B.	Ținta 14. Valorile multiple ale biodiversității sunt integrate în procesul decizional la toate nivelurile	Ținta MD 14. Valorile multiple ale biodiversității sunt integrate în cadrul politic de dezvoltarea durabilă a țării, inclusiv la nivel local	<i>Programul biodiversității</i> – - prevederi general în text și lipsa de acțiuni în planul de acțiuni		
		B.	Ținta 15. Întreprinderile evaluează și fac publice dependențele, impactul și riscurile legate de biodiversitate și reduc impactul negativ	Ținta MD 15. Întreprinderile evaluează și fac publice dependențele, impactul și riscurile legate de biodiversitate și reduc impactul negativ	Raportare periodică privind biodiversitatea; investiții verzi		
		A.B.	Ținta 16. Permiteți alegeri de consum durabil pentru a reduce risipa și consumul excesiv	Ținta MD 16. Reduceri presiunii asupra biodiversității prin încurajarea reducerii risipei și consumului excesiv	<i>Programul de promovare a economiei verzi și circulare</i> - prevede reutilizarea și reciclarea și gestionarea deșeurilor, minimizarea producerii lor - reducere cu 10% reduse în anul 2026 și cu 20% - în anul 2028 - din volumul total de 116 mii și - 10% de deșeuri din plastic		

					reduse în anul 2026, cu 20% - în anul 2028 - din volumul total de 116 mii		
		A.C.	Ținta 17. Consolidarea biosecurității și distribuția beneficiilor biotehnologiei	Ținta MD 17. Asigurarea biosecurității funcționale în conformitate cu Protocolul de la Cartagena și Protocolul suplimentar Nagoya-Kuala Lumpur privind răspunderea și despăgubirea	<i>Legea OMG –</i> - admite numai utilizarea OMG în produsele procesate și utilizate ca hrană la animale - Interdicția cultivării speciilor OGM până în 2032 <i>Programul biodiversității</i> - Biosecuritatea și Agricultură fără organisme modificate genetice (OMG), - importurile de OMG-uri autorizate și monitorizate până la 95%		
		A.B.	Ținta 18. Reducerea stimulentei dăunătoare cu cel puțin 500 de miliarde de dolari pe an	Ținta MD 18. Reducerea stimulentei dăunătoare pentru biodiversitate	<i>Programul biodiversității</i> - Prevederi indirecte ce țin de (i) elaborarea metodologiei de calculare a daunei aduse mediului prin încălcarea legislației în domeniul regnului vegetal și animal, și (ii) evidența și aplicarea măsurilor de reducere a poluării, aplicarea măsurilor de constrângere, care		

					contribuie la reducerea prejudiciilor provocate biodiversității		
		D.	Ținta 19. Resursele financiare au crescut la 200 de miliarde de dolari pe an, inclusiv 30 de miliarde de dolari prin finanțare internațională	Ținta MD19. Mobilizarea Resurselor financiare dedicate exclusive pentru conservarea biodiversității	<i>Programul biodiversității</i> - Mobilizarea resurselor financiare - Fondul Național de Mediu - Fondul pentru Biodiversitate - Identificarea și negocierea parteneriatelor public-private pentru proiecte de conservare (cel puțin 3 parteneriate)		
		A.B.C.D	Ținta 20. Consolidarea și dezvoltarea capacităților, transferul de tehnologie și cooperarea tehnică și științifică pentru punerea în aplicare	Ținta MD20. Consolidarea și dezvoltarea capacităților, transferul de tehnologie și cooperarea tehnică și științifică pentru punerea în aplicare	<i>Programul biodiversității –</i> - Monitorizarea datelor, informației și cunoștințelor privind biodiversitatea pentru susținerea politicilor și luării deciziilor - Asigurarea stocării sistematice și a accesului reglementat la datele de monitorizare ale biodiversității - Actualizarea sistemului de statistica națională cu date privind biodiversitatea		
		A.B.C.D	Ținta 21. Sunt date, disponibile	Ținta MD 21. Informațiile și date disponibile pentru	<i>Programul pentru biodiversitate</i>		

			informații și cunoștințe pentru luarea deciziilor	luarea corectă a deciziilor asociate cu conservarea biodiversității	- Consolidarea transferului de informații și a datelor spațiale privind biodiversitatea între actorii științifici, instituțiile relevante și specialiștii din alte sectoare - Elaborarea și distribuirea materialelor educaționale, inclusiv manuale, ghiduri practice și didactice, resurse digitale și interactive, pentru facilitarea înțelegerii conceptelor legate de biodiversitate, ecosisteme, servicii ecosistemice - Elaborarea și implementarea proiectelor comune în cadrul cooperării bilaterale și multilaterale în domeniul managementului conservării și cercetării speciilor	
		A.B.C.D.	Ținta 22. Asigurarea participării, justiției și drepturilor popoarelor indigene și ale comunităților locale, femeilor,	Ținta MD22. Asigurarea participării, justiției și drepturilor persoanelor, la un mediu sănătos, inclusiv categoriilor vulnerabile	<i>Programul pentru biodiversitate</i> - Organizarea programelor educaționale în școli și comunități. - Campanii de conștientizare	

			tinereilor, persoanelor cu dizabilități și apărătorilor mediului		privind importanța conservării speciilor sălbatice. - Elaborarea materialelor informative destinate personalului din industrie și alte domenii economice privind valoarea biodiversității și importanța protecției acesteia. - Promovarea diverselor valori naturale prin expoziții permanente și temporare, trasee educaționale, situri demonstrative și materiale informative online. <i>Legislația ESM și EIM</i> -solicită implicarea comunităților în luarea deciziilor		
		A.B.C.D.	Ținta 23. Punerea în aplicare urmează o abordare sensibilă la dimensiunea de gen	Ținta MD 23. Asigurarea egalității de gen în punerea în aplicare a cadrului, în care toate femeile și fetele să aibă șanse și capacitate egale de a contribui la cele trei obiective ale convenției	<i>Programul Biodiversității</i> - prevederea în textul de bază unele abordări ce țin de reducerea disparităților și promovarea politici incluzive		